

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yetmiş ikinci İnikat

4.VI.1956 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa	Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	38:39	
2. — Havale edilen kâğıtlar	39:40	
3. — Yoklama	41	
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye mâruzatı	41	
1. — Sayın mebuslardan bâzılarına izin verilmesine dair Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkeresi (3/363)	41	
2. — Şûrayı Devlette açık bulunan âzâlıklar için seçim yapılmasına dair tezkere-nin geriverilmesi hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/149, 3/364)	41:42	
5. — Müzakere edilen maddeler	42	
1. — Millî Korunma Kanununun tadi-		42: 73,74:78

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Vâkı davet üzerine Fransa'ya gidecek olan Maarif Vekili Ahmet Özel'in avdetine kadar kendisine Hariciye Vekili Fuad Köprülü'nün vekillik edeceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi okundu.

Balıkesir Mebusu Mekki Sait Esen'in, basın yoluyla işlenen suçların affına dair kanun teklifi ile,

Uşak Mebusu Orhan Dengiz'in, Emekli Sandığı Kanununun 65 ve 68 nci maddelerinin tadiline dair kanun teklifi, talepleri üzerine, geçirildi.

Aydın, Balıkesir, Bilecik, Edirne, Eskişehir, Kırklareli ve Konya vilâyetlerinde 1955 - 1956 yıllarında tabii âfetlerden zarar görenlere yardım yapılması hakkındaki kanun lâyihasının Nafia, Dahiliye, Adliye, Maliye ve Bütçe encümenlerinden ayrılacak üçer âzadan müteşekkil

Muvakkat Encümeninde müzakere edilmesi kabul edildi.

Ruznamede bulunan kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden önce müzakere edilmesine dair tahrir kabul edildi.

Millî Korunma Kanununun bâzı maddelerinin tadiline dair kanun lâyihasının 57 nci maddesinin 1 nci bendi üzerindeki müzakerelere devam olundu.

4 . VI . 1956 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili
Tokad Mebusu
İhsan Baç

Kâtip
Antalya Mebusu
Attilâ Konuk

Kâtip
Kayseri Mebusu
İbrahim Kirazoğlu

Sualler

Şifahi Sualler

1. — Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, 1954 - 1955 ders yıllarında kadro bekliyen öğretmenlerin durumlarını hal için ne gibi tedbirler düşünüldüğüne dair şifahi suali, Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (6/240)

2. — Seyhan Mebusu Mehmet Ünal'dının, Ceyhan kazasında bir lise açılması hususunda ne düşünüldüğüne dair şifahi suali, Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (6/241)

3. — İsparta Mebusu İrfan Aksu'nun, İsparta'da kurulan Pamuktaş Pamuk Mensucat T. A. Ş. İplik Fabrikası için ithal edilecek olan makinelerin bedeline dair şifahi suali, Maliye, İktisat ve Ticaret Vekâletlerine gönderilmiştir. (6/242)

4. — Bursa Mebusu İbrahim Öktem'in, Berne Üniversitesi Profesörlerinden Tvor'un «Medeni Hukuk» adı altında neşredilmiş olan eserine dair şifahi suali, Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (6/243)

Tahrirî sualler

1. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, envestisman mahiyetinde olan giderlerin 1951 - 1955 bütçelerindeki miktarına ve bu maksatla ay-

rilacak tahsisatın bir plâna bağlanıp bağlanmadığına dair tahrirî suali, Başvekâlete gönderilmiştir. (7/181)

2. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, Milletvekilleri Seçimi Kanununun değiştirilmesi hakkındaki kanun lâyihasının ne sebeple geri alındığına dair tahrirî suali, Başvekâlete gönderilmiştir. (7/182).

3. — Bursa Mebusu Sabahattin Çıracıoğlu'nun Türkiye Şeker Fabrikaları A. Ş. nin Ankara'da Motopor Firması ile hangi tarihte iş yapmaya başladığına ve Yenişehir'de inşa edilmekte olan Umum Müdürlük binasının keşif bedeline dair tahrirî suali, İşletmeler Vekâletine gönderilmiştir. (7/183)

4. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, Devletin çeşitli hizmetlerinin ifası sırasında yapıldığı söylenen israfların önlenmesi için ne gibi tedbirler alındığına dair tahrirî suali, Başvekâlete gönderilmiştir. (7/184)

5. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, ithal edilecek olan ve dâhilde istihsal ve imal edilen zaruri ihtiyaç maddelerine, ikmal edilmiş ve edilmiş olan devlet yatırımlarına dair tahrirî suali, Başvekâlete gönderilmiştir. (7/185)

6. — Elâzığ Mebusu Selâhattin Toker'in, 14 Mayıs 1950 tarihinden bugüne kadar ithal edilen her çeşit motörlü vasıtalara dair tahriri suali İktisat ve Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (7/186)

7. — Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, kültür atâşeliklerinin ne zaman kurulacağına ve hazırlıklarının ne merkezde olduğuna dair tahriri suali, Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (7/187)

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Lâyiha

1. — Millî Müdafaa Vekâleti iskân ihtiyaçları için sarfiyat icrası ve bu vekâletçe kullanılan gayrimenkullerden lüzumu kalmıyanların satılmasına salâhiyet verilmesi hakkında kanun lâyihası (1/477) (Millî Müdafaa, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

Teklifler

2. — Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, Uçuş tazminatı hakkındaki 5950 sayılı Kanununun 1 nci maddesinin a ve b fıkralarının ve 3 ncü maddesinin a fırası ile 6 ncı ve 9 ncü maddelerinin tadiline ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi (2/314) (Millî Müdafaa, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

3. — Niğde Mebusu Ahmed Nuri Kadioğlu'nun, Muhasebei Umumiye Kanununun 4669 sayılı Kanunla değiştirilen 77 nci maddesinin tadili hakkında kanun teklifi (2/315) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

Mazbatalar

4. — Basın Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve kanuna muvakkat bir madde ilâvesine dair kanun lâyihası ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/475) (Ruznameye)

5. — Neşir yoluyla veya radyo ile işlenecek bâzı cürümler hakkındaki 6334 sayılı Kanunun adı ile bâzı maddelerinin tadiline dair kanun lâyihası ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/476) (Ruznameye)

6. — Trabzon Mebusu Mahmut Goloğlu'nun, eski Ekonomi Bakanı ve Kocaeli Milletvekili Sırrı Bellioğlu'nun hükümlü bulunduğu cezanın affı hakkındaki 5765 sayılı Kanununun 1 nci maddesinin tefsiri hakkında tavriri ve Adliye Encümeni mazbatası (4/89) (Ruznameye)

7. — Van Mebusu Hilmi Durmaz'ın, Arzuhal Encümeninin 24 . I . 1955 tarihli haftalık karar cetvelindeki 172 sayılı Kararın Umumi Heyette görüşülmesine dair tavriri ve Arzuhal Encümeni mazbatası (4/100) (Ruznameye)

8. — Malatya Mebusu Ahmet Fırat'ın teşrii masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/177) (Ruznameye)

9. — Tekirdağ Mebusu Fethi Mahramlı'nın teşrii masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/227) (Ruznameye)

10. — İzmir Mebusu Rauf Onursal'ın teşrii masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/219) (Ruznameye)

11. — Kocaeli Mebusu Sadettin Yalının teşrii masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/297) (Ruznameye)

12. — Erzurum Mebusu Esat Tuncel'in teşrii masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit encümen mazbatası (3/249) (Ruznameye)

13. — İstanbul Mebusu Ziya Köktürk ve Siird Mebusu Suat Bedük'ün teşrii masuniyetlerinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/300) (Ruznameye)

14. — Urfa Mebusu Aziz Özbay'ın teşrii masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/325) (Ruznameye)

15. — Eskişehir Mebusu Hıeri Sezen'in teşrii masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/296) (Ruznameye)

16. — Malatya Mebusu Kâmil Kırıkoğlu'nun teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/222) (Ruznameye)

17. — Zonguldak Mebusu Hakkı Hilâletî'nin teşriî masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/285) (Ruznameye)

18. — Eskişehir Mebusu Hicri Sezen'in teşriî masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/295) (Ruznameye)

19. — İşçilere hafta tatili ve genel tatil günlerinde ücret ödenmesi hakkındaki kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun lâ-yihası ve Çalışma ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/431) (Ruznameye)

20. — Giresun Mebusu Abdullah İzmen'in, Hukuk usulü muhakemeleri Kanununun 5464 sayılı Kanunla muaddel 81 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Adliye Encümeni mazbatası (2/174) (Ruznameye)

21. — Kars Mebusu İbrahim Us'un teşriî masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/326) (Ruznameye)

22. — Hatay Mebusu Şekip İnal'ın teşriî Masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümen-

lerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/310) (Ruznameye)

23. — Bursa Mebusu Ali Ferruh Yücel'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/213) (Ruznameye)

24. — Hatay Mebusu Şemsettin Mursaloğlu'nun teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/217) (Ruznameye)

25. — Konya Mebusu M. Rüştü Özal'ın teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/221) (Ruznameye)

26. — Kırşehir Mebusu Ahmet Bilgin'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/220) (Ruznameye)

27. — Eskişehir Mebusu Hicri Sezen'in teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/167) (Ruznameye)

28. — Siird Mebusu Suat Bedük'ün teşriî masuniyetinin kaldırılmasına dair Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit Encümen mazbatası (3/311) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,15

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KÂTIPLER : Übeydullah Seven (Hakkâri), Ömer Mart (Çanakkale)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız.
(Yoklama yapıldı).

REİS — Celseyi açıyorum efendim.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — *Sayın mebuslardan bâzularına izin verilmesine dair Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkeresi (3/363)*

31 . V . 1956

Umumi Heyete

Aşağıda adları yazılı sayın mebusların, hizalarında gösterilen müddetlerle izinleri Riyaset Divanının 31 . V . 1956 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır .

Keyfiyet yüce tasviplerinize arz olunur.

T. B. M. M. Reisi
Refik Koraltan

Ağrı Mebusu Kasım Küfrevi, bir ay, mazere-tine binaen, 21 . V . 1956 tarihinden itibaren.

İzmir Mebusu Rauf Onursal, 1,5 ay, hasta olduğu için, 25 . V . 1956 tarihinden itibaren.

Kastamonu Mebusu Nazifi Şerif Nabel, 1,5 ay, hasta olduğu için, 29 . V . 1956 tarihinden itibaren.

Manisa Mebusu Muhlis Tümay, 20 gün, hasta olduğu için, 26 . V . 1956 tarihinden itibaren.

Siird Mebusu Baki Erden, 15 gün, mazere-tine binaen, 1 . VI . 1956 tarihinden itibaren.

REİS — Ayrı ayrı tasviplerinize arz edeceğim efendim.

Ağrı Mebusu Kasım Küfrevi, bir ay, mazere-tine binaen, 21 . V . 1956 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İzmir Mebusu Rauf Onursal, 1,5 ay, hasta olduğu için, 25 . V . 1956 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kastamonu Mebusu Nazifi Şerif Nabel, 1,5 ay, hasta olduğu için, 29 . V . 1956 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Manisa Mebusu Muhlis Tümay, 20 gün, hasta olduğu için, 26 . V . 1956 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Siird Mebusu Baki Erden, 15 gün, mazere-tine binaen, 1 . VI . 1956 tarihinden itibaren.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2. — *Şûrayı Devlette açık bulunan âzâlıklar için seçim yapılmasına dair tezkerenin geriverilmesi hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/149, 3/364)*

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

27 . XII . 1954 tarih ve 5/2 - 1282 sayılı tezkereye ektir :

Devlet Şûrasında açık bulunan dört âzâlık için, 3546 sayılı Kanunun 3 ncu maddesine göre hazırlanıp sunulmuş olan namzet listesinin yeniden tetkik edilmek üzere geri gönderilmesine müsaadelerinizi saygılarımla rica ederim.

Başvekil
A. Menderes

REİS — Geriverilmiştir, efendim.

Basın Kanununun bâzı maddelerinin tadiline ve kanuna muvakkat bir madde ilâvesine dair kanun lâyihasına ait Muvakkat Encümen mazbatasının aslında imzaları olduğu halde, matbaa-

ca isimleri sehven konulmayan arkadaşların isimlerinin zapta geçmesi için okuyorum :

Hieri Sezen (Eskişehir), Sadettin Yalım (Kocaeli), Ahmet Kınık (Seyhan) Şevki Ecevit (Sivas), Mahmut Ataman (Yozgad).

Keza, neşir yolu ile veya radyo ile işlenecek bâzı cürümler hakkındaki 6334 sayılı Kanunun adı ile bâzı maddelerinin tadiline dair kanun lâyihasına ait Muvakkat Encümen mazbatasının aslında, isim ve imzaları olduğu halde matbaaca sehven matbuaya konulmayan şu arkadaşların isimlerini de zapta geçmesi için bildiriyorum :

Hieri Sezen (Eskişehir), Sadettin Yalım (Kocaeli), Rami Ozan Gümüşoğlu (Samsun), Ahmet Kınık (Seyhan), Şevki Ecevit (Sivas), Mahmut Ataman (Yozgad),

Ruzname ile alâkalı tahrir var, okuyoruz, efendim.

Yüksek Reisliğe

Kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden önce görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Burdur Mebusu
Mehmet Özbey

REİS — Fethi Çelikbaş, gündem dışı söz mü istiyor sunuz?

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Gündem üzerinde.

REİS — Buyurun, Fethi Bey.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Burdur) — Çok muhterem arkadaşlar; geçen İnikatta iki mebus arkadaşımız, bir tanesi beş ay evvel, bir tanesi bir ay evvel verilmiş olup, haklarında Meclis tahkikatı isteyen tahrirlerinin gündeme alınmadığına işaret ettiler. Reis, gündeme alınacaktır, sözü ile cevap vermiş oldu.

Bendeniz de, bundan on üç ay evvel Yüksek

Meclise, ispat hakkına dair tarafımızdan verilmiş olan kanun teklifinin bir an evvel gündeme alınmasını 13 Nisan 1956 tarihinde yani bundan bir ay evvel Riyasetten rica etmiştim. Alâkalı Adliye Encümenince hazırlanıp Riyasete takdim edilen mazbatanın bugün dahi ruznamede bulunmadığını görmekteyiz. Muhterem Reis, basılıyor, tevzi edeceğiz dediler. Kanun teklif veya lâyhalarının gündeme alınması keyfiyeti ile basılıp tevzi edilmesi hususu birbirinden tamamen ayrıdır. Buna Nizamname tesbit etmiş. Huzurunuzda Riyaset Divanının ne derecelere kadar Meclis Dahilî Nizamnamesini ihlâl ettiğini bir kere daha tesbit etmiş olmak için madde okuyarak bu iki hususu belirtmek istiyorum.

34 ncü madde bir fıkrasında : Encümen mazbataları Riyasete verildikçe re'sen zabıt ceridesine ve ruznameye geçer ve levhaya talik edilir, diyor. Riyaset Divanı, bu vazifesini yapmamıştır. Geçen defa bastırıyoruz, tevzi ettireceğiz dediler. Teklif ve lâyhaların bastırılıp tevzi edilmesi keyfiyeti ise, yine nizamnamenin başka bir maddesi gereğince, Heyeti Umumiyede müzakeresiyle alâkalı ise de gündeme alınmasıyla alâkalı değildir.

Riyaset Divanının elimizdeki nizamnameyi hotbehot ihlâl etmekte ısrar etmesinin mânasının Türk efkârı umumiyesine tevdi ederek huzurunuzdan çekiliyorum. (Sağdan, bravo sesleri alkışlar).

REİS — Efendim, bu tekliflerin tab'ı mütaakıp tevzi edileceğini Riyaset evvelce de beyan etmiştir. En kısa zamanda bunu yerine getireceğiz.

Ruznamedeki kanun lâyhalarının suallerden evvel görüşülmesine dair Burdur Mebusu arkadaşımızın tahririni okuduk. Bu teklifi ruznaya arz ediyorum; kabul edenler... Etmiyenler... Tahrir kabul edilmiştir.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — Millî Korunma Kanununun tadiline dair kanun lâyihası ile Trabzon Mebusu Emrullah Nutku'nun, zaruri ihtiyaç maddelerinin kontrol ve tevzi, Tokad Mebusu Ahmet Gürkan'ın, Millî Korunma Kanununun 4945 sayılı Kanunla tadil edilen 31 nci maddesinin I nci bendi ile 57 nci maddesinin II, III, IV ve V nci bentlerinin değiştirilmesi ve Afyon Karahisar Mebusu Kemal Özçoban'ın, Millî Korunma Kanununun 4945 sa-

yılı Kanunla değiştirilen 64 ve 69 ncü maddelerinin tadili hakkında kanun teklifleri ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/386, 2/30, 83, 155)

REİS — Millî Korunma Kanununun 57 nci maddesinin birinci bendinin sonuna bir fkr eklenmesine mütedair olan bir teklif mevcuttu. Bu teklif «Yukardaki fiiller memleketin iktisa-

di bünyesini sarsacak derecede ağır olduğu takdirde suçluya ölüm cezası verilir» şeklinde idi. Bu teklif geçen celsede açık reye vaz'edilmiş ve ekseriyet bulunmadığından tekrar reye vaz'ı bugüne kalmıştı. Şimdi bu idama mütedair olan tahririni açık reylerinize arz edeceğiz.

Ölüm cezasının fıkra olarak metne geçmesini kabul edenler beyaz, kabul etmeyenler kırmızı ve müstenkifler de yeşil rey puslası kullanmak suretiyle reylerini belli edeceklerdir.

Bir karışıklığa mahal vermemek için isimlerinizi okuyoruz. İsmi okunan arkadaşlar sıra ile kürsüye gelip kutuya reylerini atsınlar. (Afyon Karahisar intihap dairesinden itibaren isimlerin okunması suretiyle reyler toplandı).

REİS — Reylerini kullanmayan arkadaşlar lütfen istimal buyursunlar...

Rey toplama muamelesi bitmiştir, efendim.

Efendim, Millî Korunma Kanununun tadiline dair olan lâyihanın 57 nci maddesinin birinci bendine ölüm cezası hükmünün ilâvesi hakkındaki tahririn - ikinci defa - açık reye konulması neticesinde 323 arkadaş rey kullanmıştır. Bunlardan 114 mebus ölüm cezasının kabulüne dair beyaz, 205 mebus ölüm cezasının reddine dair kırmızı ve 4 mebus da müstenkif kalmak suretiyle yeşil rey puslası istimal etmiştir. Bu suretle tahrir reddedilmiştir, efendim.

57 nci maddenin birinci bendine eklenmesi istenen fıkraya dair bir tahrir daha vardır, okuyoruz :

Yüksek Reisliğe

57 nci maddenin I. bendine aşağıdaki fıkranın ilâvesini arz ve teklif ederim.

Kastamonu

Hilmi Dura

57 nci maddenin I. bendine ilâve edilecek fıkra :

31 nci maddenin IX neu bendindeki kâr hadlerine tâbi bırakılmış maddelerin de haklı sebep olmaksızın satışa arz edilmemesi veya satışından imtina olunması veya kaçırılması veya satılmadığı halde satılmış gibi beyan edilmesi halinde de aynı ceza hükmolünür.

REİS — Encümen ne diyor, efendim?

MUVAKKAT ENCÜMEN MAZBATA MUHARRİRİ EKREM ANIT (Samsun) — Hilmi Dura arkadaşımızın tahririni IV nü bendin

ikinci fıkrası olarak mütalâa edeceğiz, encüme ne verilmesini rica ediyorum.

REİS — Efendim, 57 nci maddenin I nci bendini reye koymak zaruretindeyiz. Bu itibarla bendin noksan kalmaması için, filhal encümen tahrire iştirak ediyor mu, etmiyor mu? Beyan etsinler.

MUVAKKAT ENCÜMEN MAZBATA MUHARRİRİ EKREM ANIT (Samsun) — Efendim, 57 nci maddenin I nci bendine ilâvesini kabul etmiyoruz, ancak bu maddenin IV nü bendinde nazara almayı teemmül ediyoruz.

REİS — Hilmi Bey, encümen teklifinizin 57 nci maddenin I nci bendine ilâvesine iştirak etmiyor. Ancak IV nü bentte nazara alabiliyor diyorlar, muvafakat ediyor musunuz?..

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Encümenle mutabıkız, IV nü bentte nazara alınsın.

REİS — 57 nci maddenin I nci bendini okuyoruz.

Madde 57. — I - 31 nci maddenin II nci, III nü, VIII nci ve IX neu bentleriyle X neu bendinin 3 nü fıkrasında ve XI nci bendinde yazılı suçlarla 32 nci maddede yazılı suçları işleyenler, işlemeye teşebbüs edenler, bu fiillere iştirak edenler veya bu fiilleri yaptıranlar hakkında 10 seneden 30 seneye kadar ağır hapis ve 10 000 liradan 30 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolünür.

REİS — Okunan 57 nci maddenin I nci bendini reyinize arz ediyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

II - I nci bentte yazılı suçların işlenmesinden doğan veya doğabilecek olan zarar, malın yahut temin edilen veya temini kasdolunan gayrimuhik menfaatin miktar ve mahiyetine göre hafif ise faili hakkında 3 seneden 10 seneye kadar ağır hapis cezası ile birlikte 5 000 liradan 20 000 liraya kadar ağır para cezası ve pek hafif ile 1 seneden 3 seneye kadar ağır hapis cezası ile birlikte 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolünür.

REİS — Nizamettin Âli Sav.

NİZAMETTİN ÂLİ SAV (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, yüksek huzurunuzda tetkik edilmekte olan bu ceza bendinde iki esaslı unsur göze çarpıyor : Bunlardan biri ihtikârdan dolayı ceza çekecek şahsın tâyini, öteki de ihtikârdan doğacak zararın tesbitidir. Tasarıda

bu iki noktayı tavzihe muhtaç görüyorum, bu sebepten söz aldım. Muhterem komisyon arkadaşlarımın mümkünse lütfen izah etmelerini rica ederim.

İkinci bentte deniyor ki, yukarda zikredilen suçlardan doğan zarar hafif ise faili hakkında şu kadar sene hapis cezasına hükmolunur.

Dikkat buyurunuz, münferidolarak (faili hakkında) deniyor.

Halbuki bununla alâkalı olan 31 nci maddenin II nci bendinde yazılı olan yasaklar şu suretle gösterilmektedir: Hükümetçe tesbit edilen maliyet unsurları, kâr hadleri ve satış fiyatları üstünde mal satılması ve mal alınması yasaktır.

Demek oluyor ki, satmak da, almak da yasak edilmiştir. Şu halde malı satan ne kadar suçlu ise malı alan da o kadar suçludur. Binaenaleyh bu bentte yazılı «faili ceza görür» yerine (failleri ceza görür) denmesi daha doğru olurdu zannederim. Arz ettiğim gibi, kabul buyurulan 31 nci maddenin ikinci bendi sarihdir ve yasak olma fiili hem malın satılmasına ve hem de alınmasına şâmilidir. Kanunu pürüzsüz tatbik etmek için bu noktanın tavzihine ihtiyaç vardır.

İkinci nokta da şudur : Tasarıya göre, ortada bir zarar varsa ceza verilecek, zarar yoksa ceza verilmeyecektir. İhtikârda doğacak müşahhas bir zararın tesbiti cezayı tâyin edeceğine göre, bu «zarar» mefhumu üzerinde ne kadar dursak azdır.

Tasarıda zararın tarifi yok; yalnız zarar, hafif ve pek hafif olarak vasıflandırılıyor; hafifin cezası 10 seneye kadar, pek hafifinki 3 seneye kadar olmak üzere gösteriliyor. Bu vasıflara göre ceza derecelenmiştir. Derecenin miyarı da tasarıya göre şöyledir:

Zararın hafiflik derecesi.

Satılan malın miktar ve mahiyetine göre veyahutta elde edilen gayrimuhik kârın miktar ve mahiyetine göre tâyin olunur. Yani zararın tarifi yerine, onun vasfı ve bu vasfının ölçülmesi usulü konmuş, «zarar» delâlet tarikiyle, fehim ve idrakimizin önüne vaz'olunmuştur.

Buna bir diyeceğim yoksa da, ölçü olarak verilen iki usulün arasına «veyahut» kelimesi konduğuna göre hangi ahvalde, hangi usulün kullanılacağında iştibah ve tereddüt hâsıl ola-

caktır; bir var, malın miktar ve mahiyeti hafiflik derecesi esas alınacaktır; bir de var, gayrimuhik kârın miktar ve mahiyeti esas alınacak ve ona göre ceza tatbik olunacaktır.

Halbuki, dikkat buyurulursa, belirli bir satışta mal miktar ve mahiyetince ehemmiyetli olur, fakat gayrimuhik kâr ehemmiyetsiz olabilir. Diğer bir satışta da bunun aksine olur. Gayrimuhik kâr ehemmiyetli fakat mal miktarı mahdut bulunur.

Tasarıda (veyahut) denildiğine göre, oynak bir usule yol açılmış olur ki, muvafık değildir sanırım. İltibasa mahal bırakmamak için (veyahut) yerine sadece (ve) denilmesini cezanın tâyini sadedinde yapılacak tetkikin hem mal ve hem de gayrimuhik kâr bakımlarından beraberce ve aynı zamanda yapılmasını müreccah addederim.

Fakat arkadaşlar, bahsedilen (zarar) bu kadarla kalacaksa yani yalnız mala ve kâra tallûk edecekse kâfi değildir. Zararın unsurları arasında bir de cemiyete yapılan zararın aranması lâzımgelmektedir. Filhakika, ihtikâr fiili, yalnız ferdin malına ve kârına taallûk eden bir hâdise değil, aynı zamanda, umumi fiyat yükselişlerine sebeb olduğu için bir yandan, cemiyetin gıda maddelerini istihlâk kabiliyetine ve cemiyetin sıhhi şartlarına tesir etmek dolayısıyla, içtimai ve biolojik bünyemizi sarsan bir fiildir; öbür yandan da, yine aynı umumi fiyat yükselişleri, enfilâsyonu tahrik ederek nakdî ve malî cepheden tesir etmek veya yatırımların müspet neticelerini tam ve bütün olarak almamıza mâni olmak yolu ile millî kalkınma hareketimizi köstekliyen bir fiildir de. Diyebilirim ki; muhtekir, bilerek veya bilmiyerek doğrudan doğruya kalkınma hareketimize suikast yapmaktadır.

Şimdiye kadar memlekette mal az; satın alma gücü artmıştır, mütalâasıyla bâzı fiyat tezyütlerini şu veya bu şekilde izah ediyorduk. Fakat bugün bu artış nispeti, senede (1955 te) yüzde 22 gibi bir seviyeye çıkınca gayriihtiyari insanın aklına suisikat veya sabotaj gelmektedir.

Arkadaşlar, bin bir emekle ve ihtimamla her gün biraz daha ileri götürmeye çalıştığımız millî kalkınma hareketimizi böyle bir âkibete terk edemeyiz. Memleketin, enfilâsyonun yüksek tevettürlü devreâliyesine sürüklenmesini bir se-

yirci gibi seyrederek büyük tarihi kalkınma işlerimizi kösteklenmeye terk edemeyiz. Bu bakımdan yani, zararın içtimai ve malî cepheden suç unsuru olabileceğinin de kanuna dercedilmesinde fayda görmekteyim. Bu noktada muhterem komisyonun noktai nazarını hürmetle dinlemek isterim.

Hepinizi hürmetle selâmlarım.

REİS — Ekrem Alican.

EKREM ALİCAN (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlar; bu bentte bendenizin tereddüde düştüğüm bir nokta var, komisyon sarahat verirse faydalı olacağı kanaatindeyim. Birinci bentte yazılı suçların işlenmesinden doğan veya doğabilecek olan zararın, malın yahut temin edilen veya temini kastedilen gayrimuhik kârın miktar ve mahiyetine göre hafifse cezası şu kadar, pek hafifse şu kadar azalır diyoruz. Bunun yanında bir üçüncü ihtimal daha var, o da bu çeşit hâdiselerde hata ve zühullerin mümkün olduğu kadar cezasız bırakılması yahut çok daha az cezalarla karşılanmasıdır. Bu bentle birlikte mütalâası icabeden üçüncü bendi arkadaşlarım tetkik edecek olurlarsa, göreceklerdir ki, gerek birinci, gerekse ikinci bentte meydana gelen suçlardan dolayı faillerinin bütün ticari işleri tasfiye edilmektedir.

Bir an için düşünelim; ufak bir ticari hatadan dolayı, üç kuruşluk, beş kuruşluk fiyat yükselişine sebeb olmuş bir vatandaş; hata meydana gelen ve meselâ yüz kuruşa satılması icabeden bir malı 102 kuruşa satmış diye bu vatandaşta bir seneden üç seneye kadar hapis cezası vereceğiz. Ayrıca ağır para cezasıyla de cezalandırılacağız. Üçüncü bende göre bu vatandaşın işlerini dahi İera ve İflâs Kanunu hükümlerine göre tasfiye edeceğiz. Bu suretle ufak beşeri hataları cidden çok ağır cezalarla cezalandırmış olacağız. Onun için bendeniz buraya «Hata ve zühüller» için ayrıca bir hüküm konulması gerektiği kanaatindeyim. Komisyon da zannederim böyle zühül ve hataları ayrı müeyyidelere tâbi tutmak kararındadır. Zira bundan sonraki bir bentte etiketler için bu esas kabul etmiştir. Bu hususun kabulünü bilhassa rica ederim. Aksi halde adalete uymayan bir iş yapılmış olacağız. Bunun için bir de takrir veriyorum.

REİS — Kemal Yörükoğlu.

KEMAL YÖRÜKOĞLU (Van) — Muhterem

arkadaşlar, Nizamettin Âli Bey arkadaşımız, «malın yahut temin edilen veya temini kasdolan gayri muhik menfaatin» ibaresinde «mal» dan sonraki «yahut» kelimesinin «ve» olmasını istiyorlar. «Ve» kelimesi bulunduğu fiilin tekevvünü ve tekemmülü için hem mal, hem de temin edilen menfaatin gayri muhik olması icabeder. Öyle hâdiseler olur ki, yalnız mal bakımından ihtikâr bahis mevzuu olur. Bu itibarla «yahut» kelimesinin kalması yerinde olur. Bu takdirde her iki halde de hâdisede suç mahiyeti görülebilir. Aksi mütalâaya göre suçun tekevvünü için hem malın hem de temin edilen menfaatin bir arada mütalâa edilmesi iktiza eder.

Bir de buyurdular ki: «Mânevi zarar, vardır. Cemiyet de bundan zarar görüyor. Binaenaleyh, mânevi zararı da maddenin metnine alalım.»... Mânevi zararın maddenin metnine alınmasına ve bunun formüle edilmesine imkân yoktur. Cemiyetin bundan çok zarar gördüğü haller olduğu gibi, cemiyetin bundan çok zarar görmediği haller de olabilir. Bunu tâyin edecek bir kıstas bulmak zordur. Madde sarihtir: «Miktar ve mahiyetine göre» diyor. Hâkim mahiyet itibariyle hakikaten ağır görür ve cemiyetin bu işten zarar gördüğüne kanaat getirirse, yine cezayı birinci fıkraya göre hükmedebilir. Binaenaleyh, mahiyet kelimesinin bizatihi bünyesi içinde mânevi zarar da mevcut melhuzdur. Bugüne kadar tatbikat da bu merkezdedir. Bu itibarla muhterem arkadaşımızın noktai nazarna bendeniz iştirak etmiyorum.

Ekrem Alican arkadaşımızın işaret buyurduğu nokta da mühimdir. Mademki, (ağır, hafif, pek hafif) diye ayrılmıştır. O halde pek hafif bir suçtan dolayı da bu fiili işleyen kimsenin bütün ticari mallarının müsaderesinin adalete uygun olmadığı kanaatindeyim.

Encümenin bu hususta da bizi tenvir etmesini bendeniz de rica ediyorum.

REFET AKSOY (Ordu) — Efendim, Alican arkadaşımızın temas ettikleri nokta hakikaten mühimdir. Burada bir ağır hüküm var. Hatadan doğan bâzı hususlar üzerine bütün emvalinin müsaderesi, yerinde olmıyan bir iştir. Binaenaleyh maddenin üçüncü bendindeki (Bir ve ikinci bentlerde yazılı hallerde failin emvalinin müsadere edileceği) hükmünün içerisinden ikinci bendi tamamiyle çıkarmak yerinde olur. Şu şekilde (Birinci bentte yazılı hallerde failin

emvali müsadere olunur) dediğimiz takdirde hâtalardan mümbais hususlarda büyük cezalar verilmeyecektir.

Bunun için bir takrir takdim ediyorum.

MÜFİT ERKUYUMCU (Bursa) — Muhterem arkadaşlar, Ceza Kanunumuzda bir prensip vardır: (Kasdın mevcudolmaması cezayı ortadan kaldırır.) der. Ekrem Alican arkadaşımızın takriri hakikaten yerindedir. Hataya makrun olan, kasda makrun olmıyan en küçük bir halden dolayı malların müsadereci cihetine gitmek doğru olmaz. Bu bakımdan maddenin bu şekilde düzeltilmesini rica ediyorum.

RREİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN MAZBATA MÜHARRİRİ EKREM ANIT (Samsun) — Muhterem arkadaşlar, Nizamettin Âli Sav arkadaşımızın temas ettiği hususları Van Milletvekili Kemal Yörükoğlu arkadaşımız izah buyurdular. Bendeniz vakitlerinizi ziyan etmemek bakımından Kemal Bey arkadaşımızın fikirlerine encümen olarak iştirak ettiğimizi bildiririm.

Ekrem Alican, Nizamettin Âli Sav, Kemal Yörükoğlu arkadaşlarımız hata ve zühulden bahis buyurdular. Arkadaşlarımız, Millî Koruma Kanununun en mühim maddesi hükümete salâhiyet veren 31 nei madde idi.

Etiket konması, etiketlere maliyet ve satış fiyatlarının yazılmasında biz 24 milyon müstehlik kitlesini psikolojide bir tedbir olarak kontrole davet ediyoruz.

Şimdi bir misal vereyim, alıcı müracaat etti. «Bir mal alacak etiket yok, sebebini sordu, etiketi düşmüş» dediler. Bu etiket kasdi olarak mı düşürülmüş, yoksa hariç bir tesirle mi düşmüş? Fiyatın fazla olduğu yolundaki suale de «efendim, maliyet unsurlarını tesbit ederken yanlışlık yaptık.» diyebilirler.

Müfit Erkuyumcu arkadaşım, temas ettiler. Bendeniz de söylüyorum. Suçta kasit yoksa faile ceza verilemez. Bu ceza kanununun prensiplerindedir. Esasen cezanın bir hâkimin hükmüne iktiran etmesi lâzımgelir. Mahkeme kendisine arz edilen ceza dâvasını rüyet sırasında mutlaka kasde ve niyete bakacaktır. Failin bu işte hakikaten bir kasdı yoksa hâkim de kanaati viedaniye tahassül etmek suretiyle evleviyetle ceza vermeyecektir. Hata ve zühul için X neu bendin 2 nei fıkrasına konulan müeyyi-

denin tahfifi yoluna gidilmesinin doğru olmayacağı kanaatindeyiz.

EKREM ALİCAN (Kocaeli) — Efendim, Anıt arkadaşımızın izahatında bir tezat var gibi geldi bendenize. Evvelâ «umumi hükümler hata ve zühul hallerinde esasen ceza vermektedir» diye buyurdular, sonra da «zühul ve hata için cezalarda bir indirim yapılmasına taraftar değiliz» buyurdular. Yani ifadeleri tezatlı gibi geldi bana. Kaldı ki, kendi kabul ettikleri maddenin, ki müzakere mevzuu maddedir, X neu bendinin 2 nei fıkrasında : (Şu kadar ki, fiilen hata ve zühul eseri olduğu anlaşıldığı takdirde yalnız para cezası ve dükkân, mağaza ve benzeri satış yerlerinin bir aydan üç aya kadar kapatılmasına hükmolunur., denilmektedir ki, bununla hata ve zühülü kabul buyurmuşlardır. Şu halde şu fıkrada, biz bu hükmü çıkardığımız zaman vâzı kanunun beriki fıkrasında eğer hata ve zühule yer vermiş olursak böyle bir hükümle hâkimlerimiz hata ve zühülü de cezalandıracaktı. Bunun için sarahat verilmesi daha uygun olur kanaatindeyim. Eğer lâzımgelen izahatı verirlerse hazırladıkları metne uygun olur ve iyi bir neticeye varırız gibi geliyor, bendenize. Bu hususta bir de takrir takdim etmiş bulunuyorum, bu takririm kendilerinin hazırladıkları hükme tam mütenazır bulunmaktadır. Kabulünü rica ediyorum.

REİS — İkinci bendi müzakere ediyoruz; üçüncü bent diye yazılmıştır, tashihi lâzımdır.

Encümen Reisi.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Efendim, mevzu-basolan 57 nei maddenin ikinci bendidir. İkinci bent de ihtikâr mevzuunu teşkil eden mevadla ilgili hafif zararlara bundan daha az ceza konması meylî vardır.

Bâzı arkadaşlar «hata varsa ne olacaktır?» diyorlar. Ben arkadaşlarımızın bu endişelerini katıyen vârit görmüyorum. Çünkü kendileri de bilirler ki, hususi kanunların ceza getiren hükümlerinde, aksine sarahat yoksa, Ceza Kanununun «cürümde kasdın bulunmaması cezayı ortadan kaldırır» hükmü otomatikman tatbik edilir. Biz bu ikinci bentte hata olsa da bu cezalar tatbik edilecektir, demiyoruz. Bilhassa zabıtlara geçmesi için tashih ediyoruz. Biz bu ikinci bendin ihlâli halinde tüccar hata ile malı yüksek fiyatla satmayı irtikâbetmişse ona ceza

verilmeyeceğini açıklıyoruz. Çünkü burada kasıt yoktur. Çünkü ihtikâr kasdı bulunmadıkça hiç kimse teeziye edilmeyecektir. Bu bakımdan (hata varsa, kasıt mevcud olmazsa ceza verilmez) diye bir ilâve yapılması katiyen doğru değildir. Zira bunda vâzı kanunun bir maksadı olduğu kanaati tebellür eder. Çünkü vâzı kanun lâğivla istigal etmez. Türk Ceza Kanununun mer'î ahkâmına yani (kasdın bulunmaması cezayı ortadan kaldırır.) düsturuna rağmen, biz bu bende sarahaten, «kasıt yoksa hata varsa ceza verilmez» diyerekten de bir unsur ilâve edersek, o zaman bu kanunu tatbik edecek olan hâkimin, ayrıca ahkâmı unumiye ile ilgili delilleri toplaması da adalet hükümleri icabı olaaktır ve o zaman hâkimin acaba hata var mıdır, yok mudur diye kendiliğinden bir hükme varması mümkün olacaktır. Kasdının bal gibi mevcudolmasına rağmen hata ve kasıt yoktur gibi bir yol üzerinden istediği gibi yürümesi imkânını hâkime vermiş olacaktır. Bu itibarla katiyen böyle bir ilâvenin aleyhindeyiz. İlâve o kadar zaittir ki, hukuk tekniğine de uymaz. Ceza Kanununun 45 nci maddesi gayet sarihdir : (Kasdi cürminin bulunmaması cezayı ortadan kaldırır.) Hata eden tüccar teeziye edilmeyecektir. Bu itibarla maddenin aynen kabulü yerindedir. Ama muhterem arkadaşım diyorlar ki, «şağıda gelecek olan bir bentte hatayı suç kabul ediyor ve cezayı indiriyoruz.» Bent gelince o hususta encümen görüşünü arz edecektir. Onunla bu ikinci bent arasında asla bir yakınlık ve temas mevut değildir.

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlar; gerçi Ceza Kanununun 45 nci maddesine göre, (Cürümde kasıt olmaması cezayı kaldırır) diye bir prensip maddesi varsa da bu madde mutlak değildir. Cürümde kasdın bulunmadığı bâzı haller vardır. Meselâ bir memurun vazifesini ihmal etmesi, bunda, kasıt yoktur. Yine bir kimsenin tedbirsizliği neticesi diğer bir şahsın ölümüne sebebiyet vermesi, bunda da kasıt yoktur. Bu haller ceza verilmemesini icabettirir gibi görünürse de vâzı kanun, faili, bu hallerde gerekli tedbirleri almadığı için, teeziye etmiş bulunmaktadır. O halde Ekrem Alican arkadaşımızın endişeleri yerindedir ve kendileri haklıdır. Vâzı kanun olarak maddi hatayı suç saymadığımızı metne ilâve etmemiz

her türlü endişe ve şüpheyi ortadan kaldıracaktır. Alican arkadaşımızın teklifine bendeniz de iştirak ediyorum. Metne ilâvede fayda vardır, hâkimi tereddütten kurtaracak ve bu hususu bilhassa nazara alacaktır. Mâruzatım bundan ibarettir.

EKREM ALICAN (Kocaeli) — Efendim, özür dilerim, huzurunuzu fazlaca işgal ettim. Komisyon reisi arkadaşımız da bir tezada düştü : Etiket mecburiyetine hata ile riayet etmemiş olan bir vatandaşa, onuncu fıkraya göre para cezası veriyoruz. Ama fiyat tesbiti hareketlerinde aykırı hareket eden vatandaşa gereken cezaları kabul edecek hükmü koymayacak olursak ceza vermeyeceğiz demektir ki, tezat vardır. Mademki maksut bir, maddeye sarahat vermek için bu hükmü koyarsak çok yerinde bir hareket yapmış oluruz.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Muhterem arkadaşlar; biz hatayı sadece etiket koyma mecburiyetinde kabul etmiyoruz. Bent ile ilgisi yoktur, tezat halinde değiliz. Çünkü etiket koyma mecburiyeti öyle bir mahiyet taşır ki, her zaman için kasden konulmadığı halde, «Efendim, kaybedilmiştir; efendim, düşmüştür; efendim, mal ile birlikte satılmıştır» iddialarına müsaittir. Binaenaleyh hâdiseyi suçun hududu dışında bırakmak şeklindeki bir ihtimal karşısında ve sırf bu noktada hatayı kabili af göremiyoruz. Bu itibarla, gelecek maddelerde, bu hataya rağmen, bunu bir esbabı muhaffife telâkki ederek, cezayı kabul ettik.

Türk Ceza Kanununun 45 nci maddesi sarihdir. Eğer hususi ceza vaz'eden bir maddede sarahaten, «Kasıt olmasa dahi teeziye olunur.» deniyorsa, bu takdirde Türk Ceza Kanununun 45 nci maddesi tatbik edilmeyecektir. Fakat demiyorsa, behemehal kasıt aranacaktır. Ekrem Bey arkadaşımız bunu gayet iyi bilirler. Bu itibarla ikinci bentte kasıt şarttır, çünkü ceza ağır hapistir. Fakat arz ettiğim gibi tezat halinde değiliz, etiket koymak mecburiyetinde etiket hataen konmamıştır diye bir kapı açılmaması için hatayı burada kabul etmedik. Sırası geldiğinde nazarı itibara alınacaktır. X neu bent ile II nci bendin karıştığı, tezada düğüldüğü iddiaları hakikate uymamaktadır.

REİS — Mazhar Özsoy.

MAZHAR ÖZSOY (Maraş) — Muhterem arkadaşlar; kasit cürmün esas unsurudur. Bir cürüm geldiği zaman bunda kasit olup olmadığına bakarız, tahlil ederiz. Eğer kasit varsa suç mevcuttur, kasit yoksa suç da yok demektir. Şu hale göre, kasdi cürmi suçun esası olduğundan kasdi cürmi yoksa suç yoktur, bir zühul veya hata vardır. Biz yukarıda bunu kabul etmekle beraber aşağıda diyoruz ki : «Biz bu fiili sureti katiyede, kasdi cürmi aranması mevzu-bahsolmaksızın suç telâkki ederiz.»

Arkadaşlar, bu şekilde bir tezada düşünüyoruz. Cürümde kasdin mevcudiyeti aramr, kabahatler aranmaz. Kabahatlerde bizatihi kasit mevcud-olarak kabul edilir. Yukarıda kasdin bulunup bulunmadığını arıyoruz aşağıda ise kasit olmasa dahi hata ve zühulü cürüm olarak kabul ediyoruz ve cezayı hafif veriyoruz.

Sonra bir şey daha var, burada hata mı var, kasit mi var, zühul mü var... Bu tahkikatla anlaşılacak bir husustur. Ben tahkikat yaptım, biçare sanık olarak gelen her hangi bir vatandaşa bakıyoruz kası yok, hatası var. Gel hata ettin cezayı vereceğim mi diyeceğim. Bunu hangi adalet ve hakkaniyet kaideleri kabul eder. Sureti katiyede komisyon benim kanaatime göre burada tenakuza düşünüyor. Kendileri zühul ediyor.

Verilmiş olan önergeye iştirak edilmesi kanaatindeyim.

REİS — Nusret Kirişcioğlu.

NUSRET KİRİŞCİOĞLU (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlarım; taksirli suçlar hariç meselâ, 455, 459, 383 ncü maddelerdeki suçlar hariç, cürümde kastın bulunmaması ceza verilmemesini intaceder. Bu hakikati böylece belirttikten sonra Ekrem Alican'ın teklifine geçiyorum :

Muhterem arkadaşlar; gerek konuşmaları itibariyle, gerek takririn yazılış şekli itibariyle ilk nazarda bu teklif tüccarın lehinde görünüyorsa da, biraz sonra izah edeceğim gibi; tüccarın lehine değil bilâkis aleyhinedir. Eğer II No.1 bende Ekrem Alican arkadaşımızın ilâvesini istediği metni koyarsak, bu takdirde Türk Ceza Kanununun 45 nci maddesindeki ana hükme istisna teşkil etmiş ve kasdı cürmi bulunmadığı halde dahi tüccarı tecrim etmiş olacağız. Etiket konmamaktan mütevellit ceza verilmesi

halinde hatanın cezalandırılması, bunda kasdı cürminin tatbik edilmemesi tüccar aleyhine konmuş bir kayıttır. Kasdı cürmi bulunmasa dahi etiket koymaması halinde tüccara ceza verilecektir. Halbuki II No. 1 bentte gayet ağır müeyyide vardır. Burada kasdın bulunmaması halinde hiç ceza verilmemesi lâzımdır. Eğer Ekrem Alican arkadaşımızın teklifi kabul edilirse bu takdirde, kasit bulunmadığı halde ceza verilmesi gibi bir netice hâsıl olacaktır. Bu ise o bentteki ceza nispetlerine göre gayriâdilâne olur. Etiket bir şekli suçtur, cezası hafiftir. Bu bir başka suçun meydana çıkması için konmuş bir memnuiyettir. Ama etiket koymamanın cezasıyla II No. 1 bentteki ceza arasında çok fark var. Bu itibarla II numaralı bentteki haller için kasdı aramak mecburiyetindeyiz. İlâve edilen husus, lehte değil aleyhtedir. Halbuki konuşmalar lehte imiş gibi yapılmaktadır. Bu itibarla böyle muazzam bir cezayı ihtiva eden bir cürümde kasit bulunmadığı halde umumi prensiplerden ayrılmayı doğru bulmadığımız için bu teklifin reddedilmesini bilhassa istirham ediyoruz, arkadaşlar.

REİS — Mazhar Özsoy.

MAZHAR ÖZSOY (Maraş) — Muhterem arkadaşlar; cürümde kastın mevcudiyeti nazarı itibare alınır; kasit mevcut ise ceza verilir, değilse verilmez. Kabahatlerde kastın mevcudiyeti kabul edilir. Kastın bulunmadığını sanığın kendisinin ispat etmesi lâzımdır. Cürümlerde kasit var mı yok mu, buna hâkim re'sen bakar, halbuki kabahat suçlarında kasit olmadığını sanık ispat eder. Şu halde böyle bir suçlu geldiği zaman biz kasit unsurunu arıyacağız. Kasit mevcut ise cezayı ona göre vereceğiz. Hata varsa onun cezası başkadır. Onun için hata ile kastın birbirinden ayrılması icabeder. Suçlu fiilde kasit olmadığını ispat ederse beraet eder. Binaenaleyh kanaat ve anlayışına göre bu bentte bir zühul vardır, encümen tamamen tenakuza düşmektedir.

REİS — Selâhattin Toker, buyurun.

SELÂHATTİN TOKER (Elâzığ) — Muhterem arkadaşlar, Ekrem Alican arkadaşımızın ileri sürdüğü hususa Nusret Kirişcioğlu arkadaşımız, tüccarın lehinde mi olur; aleyhinde mi olur noktai nazarı ile cevap vermeye çalıştı. Bu noktai nazarı hakikaten doğru değildir. Çünkü biz bu kanunu konuşurken tüccarın lehine

mi, aleyhine mi diye konuşmuyoruz. Ortada meveudolan ve hükümetin bütün sıkıntı ve buhranı ona yüklediği ihtikâr suçlarını önlemek için tedbir vaz'ediyoruz. Bu suçları önliyecek tedbirleri alırken, II nei bentte ileri sürülen suçları da, ihmal - hata - zühul gibi, tecziye etmek yerinde olur kanaatindeyim. Çünkü son fıkralarda etiket koymada hatayı, ihmali, zühülü önlemek için bu kadar hassasiyet gösterirken komisyonun daha ağır bir suçta hatayı, zühülü affetmesi Ceza Kanununun bâzı prensiplerine istinaden kasıt yoktur diyerek bu suçü affa tâbi tutması tamamen hatalıdır. Burada yapılacak iş, bu bentteki suç daha ağır olduğu için daha hafif suçlarda olduğu gibi bunlara da ceza verilmesidir. Bu keyfiyet, kanunun umumi ahengini muhafaza etmek bakımından da lâzımdır. Bu bakımdan, tüccarın lehinde midir, aleyhinde midir, teziyle bu bendi noksan çıkartmak yanlış olur.

Ekrem Alican arkadaşımızın ileri sürdüğü husus hem kanunun sistemini ahenkleştirmek, hem de bir boşluğu doldurmak bakımından ehemmiyetli bir husustur. Takririn kabulünü rica ederim.

REİS — Tadil teklifini okuyoruz efendim.

Reisliğe

Şifahen verdiğim izahat dolayısıyla 57 nei maddenin II nei bendine aşağıdaki hükmün ilâvesini arz ve teklif ederim.

Kocaeli Mebusu
Ekrem Alican

Filil hata veya zühul eseri olduğu anlaşıldığı takdirde yalnız para cezacı hükmolunur.

REİS — Komisyon bu teklife iltihak etmemektedir. Tadil teklifini reylerinize arz ediyorum. Nazarı dikkate alınmasını kabul edenler lütfen işaret versinler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir, efendim. Encümen filhal iştirak ediyor mu?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. EKREM ANIT (Samsun) — İştirak ediyoruz.

REİS — Encümen filhal iştirak ettiğine göre ikinci bendi ilâvesiyle birlikte tekrar okutup reylerinize arz edeceğim.

II - Birinci bentte yazılı suçların işlenmesinden doğan veya doğabilecek olan zarar, malın yahut temin edilen veya temini kasdolunan gayrimuhik menfaatin miktar ve mahiyetine göre

hafif ise faili hakkında 3 seneden 10 seneye kadar ağır hapis cezası ile birlikte 5 000 liradan 20 000 liraya kadar ağır para cezası ve pek hafif ise 1 seneden 3 seneye kadar ağır hapis cezası ile birlikte 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Filil hata veya zühul eseri olduğu anlaşıldığı takdirde yalnız para cezası hükmolunur.

REİS — Bendi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

III neü bendi okuyoruz, efendim.

III - I nei ve II nei bentlerde yazılı hallerde failin dükkân, mağaza, ticarethane, fabrika, imalâthane ve benzeri ticari ve sınai faaliyetleri ve hissesine munhasır olmak üzere iştiraklerinin İera ve İflâs Kanunu hükümlerine tevfikan tasfiyesine ve artacak kısmın müsaderesine ve 3 seneden 15 seneye kadar ticaretten men'ine de hükmolunur.

Mahkemece muvazaaya kanaat getirildiği takdirde failin 1 sene içinde devrettiği malların da müsaderesine hükmolunur.

Bu bendin tatbikini icabettiren hallerde tahkikata başlanır başlanmaz maznunun yukarıda tadadolan yerlerde bulunan malları üzerine derhal ihtiyati tedbir ve alacakları üzerine de ihtiyati haciz vaz'olunur.

REİS — Söz isteyen var mı? Buyurunuz, Mehmet Hazer.

MEHMET HAZER (Kars) — Muhterem arkadaşlar; III neü bent I ve II nei bentteki fiillerin cezalandırılması için esas vaz'etmektedir. Halbuki I nei ve II nei bentlerdeki suçlar aynı mahiyette suçlar değildir. Bilhassa şimdi kabul ettiğiniz fıkra ile bu III neü bendin yeniden yazılması lâzımgolecektir. Böyle bir şey yapılmadığı takdirde III neü bent, zuhulen yapılacak hatalara da tatbik olunacaktır. Bu bakımdan bunun komisyonca yeniden tanzim edilmesi lâzımgelir.

Diğer taraftan bu üçüncü bentte tasfiyeden başka üç seneden on beş seneye kadar ticarethanenin kapatılması hükmü de vardır.

Muhterem arkadaşlar, kanun heyeti umumiyesi itibariyle fevkalâde zamanlara mahsus bir kanun olduğuna ve bunun her halde hududu on beş sene sürmemek lâzımgeldiğine göre bu on beş sene kaydı, kanunun sevk maksadına ve ruhuna da uygun değildir. Eğer on beş sene bu fey-

kalâde hal devam edecekse bunu kanunun fevkalâde bir tedbirin zaruretiyle izah etmeye imkân yoktur.

Sonra aynı bendin bir fıkrasında (mahkemece muvazaaya kanaat getirildiği takdirde failin bir sene içinde devrettiği malların da müsadere-sine hükmolunur) denmektedir ve bir senenin mebdei de gösterilmemiştir. Bu muvazaaya mütaallik mumalelerin yapıldığı tarihten mi, suçta ittilâ tarihinden mi başlayacaktır? Bu da madde-de tasrih edilmemiştir. Tatbikatta birtakım te-reddütlere yol açabilir. Bu itibarla bunun tasrih ve tavzih edilmesi lâzımdır.

Bilhassa arz ettiğim sebeplerle bu bendin ye-niden tanzim edilmesi lâzımgeldiği kanaatinde-yim.

REİS — Tadil tekliflerini okuyoruz efendim.

Yüksek Reisliğe

57 nei maddenin III. bendinin aşağıdaki şe-kilde tadilini teklif ederim:

Bent III. I nei bentte yazılı cezalara mah-kûm olanların kendisine ait para, kıymetli evrak, menkul ve gayrimenkul malları ile karısı, usul ve furuunun meşru olarak iktisabettiklerini ispat edemedikleri para, kıymetli evrak, menkul ve gayrimenkul mallarının kâffesi müsadere olunur.

II nei bendin birinci fıkrasındaki cezaya du-çar olanların ticarethane veya sair yerlerde sak-lanmış bileümle ticarethanesiyle ilgili emtia ve malzemesi müsadere olunur.

İkinci bendin son fıkrasında yazılı suçtu irtı-kâbedenlerin suçun mevzuunu teşkil eden aynı cins malları ile bakiyeleri müsadere olunur.

Üçüncü şahısların hakları mahfuzdur.

Afyon Karahisar
Kemal Özçoban

Yüksek Riyasete

Müzakere edilmekte olan kanunun 57 nei maddesinin III ncü bendinin birinci satırındaki ikinci bent kelimesinin şifahen arz ettiğim sebep dâhilinde kaldırılmasını arz ve teklif ederim.

Ordu

Refet Aksoy

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN MAZBATA MU-HARRİRİ EKREM ANIT (Samsun) — Efen-dim. Mehmet Hazer arkadaşımız («Mahkemece mu-vazaaya kanaat getirildiği takdirde failin 1 se-

ne içinde devrettiği malların da müsadere-sine hükmolunur» denildiğine göre mebde ne olacak-tır?) diyor. Mebde, suçta ittilâ tarihi olacaktır. Bir sene mebde teşkil etmektedir.

Ekrem Alican arkadaşımız, bendin son fık-rası olarak bir fıkra teklif buyurdular ve Yük-sek Meclis kabul buyurdu. O vaziyet karşısında III ncü bendin son fıkrası olarak (II nei bendin son fıkrasındaki ahvalde bu bent hükmü tatbik edilmez.) kaydının konmasını istiyoruz, kabulü-nü rica ediyoruz.

MÜFİT ERKUYUMCU (Bursa) — Sözeü şimdi cevaplandırdılar. Yalnız bu suçta ittiladan bahsettiler. Ne suretle tesbit edilecek ittilâ? Ittilâ tabiri gayet sakat bir şeydir. Kanaatımca, hü-küm tarihinden itibaren bir sene olması lâzım-gelir.

MEHMET HAZER (Kars) — Bir sene kay-dı ile ittilâ tarihini tesbit etmeye imkân yoktur. Hüküm tarihinde de olsa bir sene sonraya değil, bir sene evvelki muamelelere tatbik etmek lâ-zımdır.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. EKREM ANIT (Samsun) — Geriye değil öne racidir.

MÜFİT ERKUYUMCU (Bursa) — Muhte-rem arkadaşlar, komisyonun buradaki beyanı tat-minkâr değildir.

İera ve İflân Kanununda bir hüküm vardır, muvazaalı olarak yapılan devirleri iptal eder. Bu hüküm, İera ve İflâs Kanununun 280 nei maddesinde yer almıştır. Burada boreun ta-hakkukundan itibaren geriye doğru iki sene için-deki muameleler bâtil sayılmıştır. Burada da buna mütenazır bir hüküm tesis etmek lâzımge-lir. Çünkü ittilâ elâstiki bir şeydir. Ben, şu ta-rihte ittilâ kesbettim derim, öbürü başka bir tarihte ittilâ kesbettim, der. Kaldı ki, hukukan ittiladan değil, mahkeme hükmüyle suç sabit olduktan sonra geriye doğru bir senelik bir müddet içindeki tasarrufum demek lâzımdır. Bu itibarla hüküm tarihinden geriye doğru bir se-ne içinde tâbirini kullanırsak daha vâzih ve esaslı bir hüküm tesis etmiş oluruz. Komisyo-nun bu hususta beyanda bulunmasını rica ede-ceğim. Çünkü taktir vermeye zaman müsait değildir.

İLHAN SİPAHİOĞLU (İzmir) — Efendim, Müfit Beyin dediği gibi, hüküm tarihinden iti-baren geriye doğru bir sene denilirse, dâva

1 - 1,5 sene sürdüğüne göre, hiçbir netice elde edilemez. (Takibata başlandığı tarihten itibaren) denilirse daha iyi olur. Zannediyorum ki, komisyon buna iştirak edecektir.

REİS — Mehmet Hazer.

MEHMET HAZER (Kars) — Efendim, burada her halde muvazaanın tarihini tesbit etmek lâzımdır. Muvazaaya mütaallik akdin yapıldığı tarihin alınması lâzımgelir. Böyle yapılmadığı takdirde beş, on sene sonra hakkında takibata başlanacak ve hukuki muamelenin iptaline gitmek gibi bir netice ile karşı karşıya kalınacaktır. Bu, hukuk sahasında birtakım teşevvüslere yol açabilir.

REİS — Tahir Taşer.

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Efendim, buradaki müsadere tarihini fiilin vukuu tarihi olarak ele alırsak daha isabetli neticeye varmış oluruz. Bu itibarla fiilin vukuundan itibaren bir sene içinde mallarının müsadereesine dair hükmün konması lâzımdır. Yoksa hüküm tarihinden itibaren bir sene kabul edersek, bu bir senelik müddet içinde muhakeme uzayabilir. Binaenaleyh en doğrusu fiilin vukuu tarihidir. Bendenizin kanaati budur.

SELÂHATTİN GÜLÜT (Tokad) — Madde de muvazaa ile devrolunan malların istirdadı bahis mevzuudur. Kanunun metnine ve encümen sözcüsünün ifadesine göre muvazaanın yapıldığına ıtıla kesbedildiği tarihten itibaren öne doğru bir sene içinde yapılan (Geriye doğru sesleri) Ama encümen sözcüsü ileriye doğru dedi; geriye doğru olursa mümkündür.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Bu fıkranın huzuru âlinize getirilmesi, muvazaa haline de malî ceza koymak kasdından ibarettir. Bu itibarla bir sene, iki sene olsun meselesi çayı münakaşa olabilir, fakat mebdei tarihin, resmî otoritenin hâdiseye el koyduğu tarih olması lâzımgelir. Bu tarih sarihdir ve aynı zamanda bu tarihten itibaren bir sene geriye doğru gitmek daima mümkündür. Bu bakımdan takibat günü yani hâdiselere resmî otoritenin el koyduğu tarihten itibaren bir sene geriye gidilecektir. Yoksa biz prensip itibariyle İera ve İflâs Kanunundaki espiyeye uygun bir espiri yürütmek arzusunda değiliz. Kendi görüşümüze göre takibat yapıldığı tarihten itibaren bir sene geriye gitmeyi kâfi telâkki etmekteyiz. Muhterem Heyeti Umumi-

ye iki veya beş sene geriye gidelim, diyebilir. O zaman hayhay; kabul ederiz. Bu bir takdir meselesidir. (Geriye mi, ileriye mi sesleri) Efendim, geriye gidilecektir.

İLHAN SİPAHIOĞLU (İzmir) — Cünlenin tashihi ihtiyacını duymuyor musunuz? Bir vuzuh vermek için.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Hayır. Efendim, bendi aynen okuyorum: «Mahkemece muvazaya kanaat getirildiği takdirde failin bir sene evvelki devrettiği malları müsadere olunur.» tâbiri vardır. Esasen suçlu hakkında takibatta bulunulduktan sonra muamele ticariyeye devam etmek çok defa imkân dışındadır. Çünkü biliyorsunuz ki madde ağır hapsi mucip bir maddedir. İleriki maddede tevkif mecburiyeti de gelecektir. Yani suça muttali bulunduğu tarihte muamele ticariyeye devam, bahse konu olmamaktadır. Bu itibarla vaziyed edildiği tarih sarih olduğuna, maddenin hükmü de başka türlü istikbale muzaf olmayacağına ve muvazaa daha sonra yapılacağına göre daha sonraki muamelelere bu madde hükmü tatbik edilecektir. Bu itibarla metnin bu suretle muhafazası maksadın tahakkuku için kâfi gelir.

İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, muvazaanın vukuu tarihini mahkemenin tesbit etmesi daima mümkündür. Ve bunun esasen fıkraya dercedilmesi sebebi, zannımea daha evvel de böyle muvazaa yoluyla ihtikâra gidildiğinin kabulü ve tecziyesinden ibarettir.

Böyle olunca, muvazaa tarihini, muhtekirin bir sene evvel de birçok defalar böyle muvazaalı yollarla ihtikâra gitmiş olacağını kabul edip, muvazaa tarihini bir sene evveline teşmil edilmesi mantığa ve İera ve İflâs Kanununun umumi hükümlerine uygun düşmez. Bu itibarla encümen-den rica ediyorum, bu anlayışı kabul ediyorlarsa bunu sarih olarak fıkraya dercetmek suretiyle tatbikâtlara bir kolaylık göstermiş olsunlar.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Selâhattin Gülüt.

SELÂHATTİN GÜLÜT (Tokad) — Vazgeçtim.

REİS — Nusret Kirişcioğlu.

NUSRET KİRİŞÇİOĞLU (Çanakale) — Muhterem arkadaşlar, muvazaanın tarihi tesbit edildiği takdirde, bu tarihten geriye doğru gitmekte, arkadaşımın mantık, diye ifade ettiği hu-

susu görmüyorum. Muvazaa meselâ bugün yapılmış ise, dün muvazaa yoktur ki, dünkü yapılan muameleler iptal edilsin. Muvazaanın başlangıcından itibaren ileriye doğru gitmek ancak bahis mevzuu olur. Eğer mahkeme karar vermiş ise, bu işe el konulduğu tarihten itibaren, Encümen Reisinin gayet güzel bir şekilde ifade ettiği gibi, geriye doğru gidilip, bir senelik müddet içindeki muameleler iptal edilecek. Yoksa muvazaa tarihinden itibaren geriye gitmeye imkân yoktur, çünkü o zaman henüz muvazaa yoktur. Bu itibarla İzzet Akçal arkadaşımızın fikirlerine iştirak etmiyorum.

REİS — Encümen söz istemiyorsa tadil tekliflerini okutacağım. (İstemiyor, sesleri)

Tadil tekliflerini okutuyorum:

Özçoban'ın teklifini okuyoruz.

(Afyon Karahisar Mebusu Kemal Özçoban'ın, tavrı tekrar okundu)

REİS — Tavrı dikkate alanlar lütfen işaret buyursunlar... Almyanlar... Tavrı reddedilmiştir.

Diğer tavrı okutuyorum:

(Ordu Mebusu Refet Aksoy'un tavrı tekrar okundu)

REİS — Encümen iltihak ediyor mu?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Hayır.

REİS — Encümen iltihak etmiyor. Tavrı reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... reddedilmiştir.

Şimdi, tashih ve ilâvelerle metni okuyup reylerinize arz edeceğim.

III - I nci ve II nci bentlerde yazılı hallerde failin dükkân, mağaza, ticarethane, fabrika, imalâthane ve benzeri ticari ve sınai faaliyetleri ve hissesine munhasır olmak üzere iştiraklerinin İcra ve İflâs Kanunu hükümlerine tefikan tasfiyesine ve artacak kısmın müsaadesine ve 3 seneden 15 seneye kadar ticaretten men'ine de hükmolunur.

Mahkemeye muvazaaya kanaat getirildiği takdirde failin 1 sene içinde devrettiği malların da müsaderesine hükmolunur.

Bu bendin tatbikini icabettiren hallerde tahkikata başlanır başlamaz maznunun yukarıda tadadolan yerlerde bulunan malları üzerine derhal ihtiyati tedbir ve alacakları üzerine de ihtiyati haciz vaz'olunur.

II nci bendin son fıkrasındaki ahvalde bu bent hükmü tatbik edilmez.

REİS — III nci bendi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

IV - 31 nci maddenin II nci ve III nci bentleriyle 32 nci maddede yazılı suçlar, ticari faaliyetleri ve kazançları mahdudolan köy ve mahalle bakkalları, seyyar satıcılar ve bunlara mümasil küçük tacir ve esnaf ve tellâllar tarafından işlenirse bunlar hakkında 3 aydan 2 seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Ayrıca 3 aydan 1 seneye kadar ticaretten men'ine ve bu kadar müddetle dükkânının kapatılmasına da hükmolunur. Tekerrüründe hükmolunacak hapis cezası 1 seneden ve ağır para cezası 2 500 liradan aşağı olamaz.

31 nci maddenin IX nci bendindeki kâr hallerine tâbi malların haklı sebebolmaksızın satışa arz edilmemesi veya satışından imtina edilmesi, saklanması, kaçırılması veya satılmadığı halde satılmış gibi beyan edilmesi hallerinde fiilin vahametine göre bir aydan bir seneye kadar hapis ve (250) liradan (5 000) liraya kadar ağır para cezası verilir.

REİS — Sebati Ataman.

SEBATİ ATAMAN (Zonguldak) — Muhterem arkadaşlarım, bu maddenin birinci bendi görüşülürken, bir hizmet veya emek mukabili alınacak ücretlerin tesbiti halinde bu ücretlerden farklı, fazla talebetmek veya fazla almak yasağına riayetsizliğin birinci bendin şümülüne girdiğini ve o bentte 10 seneden 30 seneye kadar ağır hapis cezasının hitabettiği sınıfın işçi sınıfı olması bakımından çok ağır olacağını arz etmiştim. Şimdi bendeniz Makamı Riyasete bir tavrı takdim ettim; erbabı sâyü hizmetin işliyecesi suçlar da bu dördüncü bendin müeyyidesinin şümülüne girmiş oluyor. Bu surette kademe olarak tertibedilmiş olan cezaların, en hafifi ile cezalandırılmış oluyor ki, bu da üç aydan iki seneye kadar hapis ve bin liradan beş bin liraya kadar para cezasıdır. İşçi sınıfına hitabeden bu memnuiyetin bu cezalarla kâfi derecede cezalandırılacağı kanaatiyle bu tavrı takdim etmiş bulunuyorum. Encümenin de buna iştirak edeceğini kuvvetle ümit ediyordum, bizlere lütfen beyan buyursunlar, sizlerden de teklifimin kabulünü istirham ediyorum.

REİS — Halit Ağanoglu, buyurun.

HALİT AĞANOĞLU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar bu dördüncü bente «... kazançları mahdudolan köy ve mahalle bakkalları, seyyar satıcılar ve bunlara mümasil küçük tacir ve esnaf ve tellallar tarafından işlenirse bunlar hakkında 3 aydan 2 seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Ayrıca 3 aydan 1 seneye kadar ticarettten men'ine ve bu kadar müddetle dükânının kapatılmasına da hükmolunur.»

Şimdi arkadaşlar, burada ceza verilirken yalnız cürmü işliylene değil âdeta köy bakkalına bağlı köyü de tecziye etmiş bulunuyoruz. Bizde öyle köyler vardır ki; orada bütün köylü bir bakkaldan alışveriş yapar. Biz bakkalı tecziye ederken korkarım köydeki alışveriş müessesesini felce uğratmış olacağız. Aynı zamanda bu arada köylüyü de cezalandırmış oluyoruz.

Sonra; seyyar satıcılar. Bunların zaten sermayeleri nedir ki? Bunlar üç beş kişi de besliyorlar. Biz bunları cezalandırırken onların geride kalan biçare ailesini de düşünmeliyiz. Bendeniz bu hususta bir takrir veriyorum ve bu maddedeki hapsilik ve ticarethane kapatılması hususunun çıkarılmasını rica ediyorum.

REİS — Hilmi Dura.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, benim 57 nci maddenin birinci bendinde teklif ettiğim fıkra, encümenle bilâhara vâkı temasımızda 4 ncu bent için kararlaştırıldı, ve ceza da çok hafif bir ceza olarak tâyin edildi. Cezanın az veya çok olmasının ehemmiyeti yoktur. Fakat gene büyük bir mahzur karşısındayız. Bu hususta hükümetten temennide bulunmak maksadiyle söz almış bulunuyorum.

Mesele şuydu, kısaca hulâsa edeyim : Âzami kâr hadleri, hükümetçe, belediyelerce, ticaret odalarınca veya valiliklerce tesbit edilmiyen ve kanunen tesbit edilmiş bulunan maddelerin kaçırılması veya satışlarından imtina edilmesi suç teşkil etmiyordu. Şimdi, Encümen, evvelce bu teklife itiraz etmiş olmakla beraber, bilâhara bunu verdiği bir teklifle suç olarak kabul etti. Fakat şöyle bir vaziyetle karşılaşmamız mümkündür : Encümene hâkim olan mucip sebep şudur : «Hükümet mühim gördüğü maddelerin âzami kâr hadlerini tesbit eder. Kanununun tesbit ettiği kâr hadlerine tâbi maddele-

re hükümet dokunmamışsa buna lüzum görmemiş demektir. Binaenaleyh, kanunun kâr haddi tesbit etmiş olduğu maddelerin satışından imtina edilmesi, hükümetçe tesbit edilen kâr hadlerine tâbi maddelerin satışından imtina etmek kadar vahim bir suç değildir. Bu itibarla daha az ceza vermek lâzımdır.» diyorlar. Burada şöyle bir mahzur vardır : Hükümet, muayyen bir maddeyi hayati ve mühim gördü, âzami kâr haddini tâyin etmek istedi ve bu maddeye yüzde 25 perakendeci kâr haddi tâyini muvafık gördü. Fakat kanuna baktı ki, kanun zaten perakendeci kâr haddi olarak yüzde 25 koymuş. Binaenaleyh hükümet kâr hadleri listesine bu maddeyi dâhil etmemek gibi bir yola gidecektir. Halbuki o madde mühim ve hayati bir maddedir. Bu maddenin saklanması, satıştan imtina edilmesi, istifçiliği memleket için zararlar tevli dedecektir. Mamafih artık bu madde son şeklini aldıktan sonra, kanunun ahengini bozmaktan, yeni bir teklifte bulunmaktan içtinabederim. Binaenaleyh hükümetten temennim, mühim gördüğü maddeleri de kâr hadleri listesine dâhil etsin ve icabında kanundaki kâr haddini çıkaracağı listede aynen tekrar etsin.

REİS — Şu halde takriri geri alıyorsunuz?

HİLMİ DURA (Devamla) — Geri alıyorum, encümenin teklifine iştirak ediyorum.

REİS — İlhan Sipahioğlu.

İLHAN SİPAHİOĞLU (İzmir) — Efendim, encümenin teklif ettiği ikinci fıkrada kullanılan bir kelime üzerinde konuşmak istiyorum. Burada, «..... saklanması veya satılmadığı halde satılmış gibi beyan edilmesi halinde (fiilin vahametine göre) bir aydan bir seneye kadar hapis cezası.....» deniyor. Encümen burada cezanın asgari ve âzami haddini tâyin ettiğine göre «fiilin vahametine göre» kaydının lüzumsuz olduğuna kaaniim.

Elbette ki, hâkim bu suçlara tâyin edilen hadler arasında ceza verirken fiilin vehametini nazarı itibara alacaktır.

Bu itibarla bu ifadeler çıkarılırsa tarzı tahrir daha güzel ve yerinde olur kanaatindeyim.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Muhterem arkadaşlar, bu bent hakkında ileri sürülen fikirler, mahalle ve köy bakkalları gibi kazançları

mahdudolan kimselerin işledikleri suçlardan dolayı dükkânlarının kapatılmasının aynı zamanda mahalle ve köy için de bir ceza mahiyetini alabileceğine göre bu cezanın maddeden çıkarılmasından ibarettir. Ayrıca, benden bir evvel konuşan İlhan Bey de, (fiilin vahametine göre) tâbirinin bentten çıkarılmasını ileri sürdüler.

Arkadaşlar, bu kanunun espirisini hatırlatmak mecburiyetindeyim : İhtikârla mücadele. İhtikârla mücadele, erbabı ticaret üzerinde «müessesem kapanır» korkusunu daima yaratabilmelidir.

Mahalle veya köy bakkalının dahi ihtikâr yapması halinde, cezasının - işin mahiyetine göre - haddi asgariye indirilmesini vâzı kanunun kabul etmiş olmasına rağmen, dükkânın kapatılması prensibinden fedakârlık edemedik. Çünkü ihtikârla mücadele mevzuunda kanunun getirmek istediği vahdet bozulmuş olacaktır. Kanunu bilmemek mazeret olmaz. Nihayet bugünkü ahval ve şerait altında düşünmemiz lâzımdır ki, en büyük hacımdaki muamele ticariyeyi kenarlardaki bakkallarla, işportacılar, köy satıcıları ve saireler yapmaktadırlar. Bu itibarla eğer ihtikâr muvacehesinde bir vatandaş ıstırapı, bir müstehlik ıstırapı mevcutsa; bu ıstırap doğrudan doğruya bu kademenin en son satıcısı olan bakkalın, işportacının, ve sairenin fiillerine bağlı bir ıstırabolmaktadır. Hâdiselerin şumulü, ihtikârın bir vahdet teşkil edecek şekilde getirdiğimiz kanunla tecziyesi, koyduğumuz sistem yönlerinden; kapatılma teklifinin çıkarılmasına muarızız.

Encümen Hilmi Dura'nın teklifini, takabbül etti. Şimdi bu bendin ikinci bir fıkrası halinde Riyasete arz ettiğimiz metne geliyorum. Orada hakikaten «fiilin vahametine göre» tâbiri vehlei ulâda lâğiv sayılabilir. Çünkü ceza kanunları tekniğine uygun olarak hâkimin hakkı takdirine cevap verecek şekilde bir aydan bir seneye kadar yani haddi asgari ve haddi âzami içerisinde hüküm vaz'edilmiş. Fakat niçin «fiilin vahametine göre» diye ilâve yaptık?

Maksadımız şudur :

Hatırlarsınız; Hükümetin el koymuş olduğu maddelerin bu maddeye mütenazır olan suçunda birtakım derecat kabul edilmiş idi. Ona mütenazır bir hüküm getirmek mâkul olurdu. Bir hal vardır ki, meselâ sebzece kendisine vâkı müracaatta ıspanak yok diyor; bir hal vardır ki; Hükü-

metin el koymadığı, fiyat haddi tesbit etmediği, fakat hakikaten havayıcı zaruriyeden olan meselâ et, piring, ve saire; bu gibi maddelere üzerine meselâ toptancı, meselâ bu gibi maddelerin ithalâtçısı bu maddeleri satmamaya başlıyor. Yine aynı maddenin içerisine giren, birisi haddi âzami ötekisi haddi asgari arasındaki uçurumda öyle re-daeti ahlâkiye, öyle ıstırap mevzuları vardır ki, bunların arasında hâkimin takdir hakkını serbestçe kullanması için fiilin vahîm olması gibi bir unsur oraya koymayı lüzumlu gördük. Bu, hâkimi ikaz mahiyetinde bilhassa getirilmiş bir unsurdur. Lâğiv değildir. Arkadaşlar bunun derecatına tekabül eden, aynı maddeye giren fiillerin çok ehvenleri bulunduğu göre, hakikaten bu muazzam mesafede kanun vâzının bu derecat üzerinde hâkimi irşadetmesini biz çok uygun bulduk.

REİS — Pertev Arat.

PERTEV ARAT (İzmir) — Muhterem arkadaşlar, burada yazılı suçlar, ticari faaliyet ve kazançları mahdudolan köy ve mahalle bakkalları, seyyar satıcılar ve emsali küçük esnaf ve tellallar hakkındadır. Bendeniz, «kazançları mahdut» ibaresinin tatbikatta müşkülât doğuracağına kaanim. «Mahdut kazançlı» bizim mevzuatımızda zikredilmediği için hâkimler müşkülâta uğriyacaktır. Komisyonun burada izah etmesini rica ederim.

İkincisi, Halit Ağanoğlu arkadaşım bir noktaya temas etti.ERCÜMENT Damalı bunun üzerine kanunun esprisinden bahsetti. Memleketin realitelerini göz önünde bulundurmamak mecburiyetindeyiz. Öyle köyler vardır ki, bir tek bakkalı mevcuttur. Köylü vatandaşlar veresiye olarak çayını, ekmeğini, tuzunu buradan temin etmektedirler. Orayı kapattığımız takdirde köylü vatandaşlarımız bu havayıcı zaruriyeyi teminden mahrum kalacaklardır. Binaenaleyh köy bakkallarının kapatılmasındaki mahzuru göz önüne alarak bir karar veriyorum. Hapis cezası ile birlikte para cezası verilmeli, faakt dükkân kapatılmamalıdır.

REİS — Tadil tekliflerini okutuyorum efendim.

B. M. M. Reislğine

Müzakeresi yapılmakta olan 57 nci maddenin IV. fıkrasında köyler ve mahalle bakkalları için tezekkür edilen ticaretten meni ve hapislik

hükümlerinin kaldırılmasını arz ve teklif ederim.

Trabzon
Halit Ağanoğlu

Yüksek Reisliğe

Madde — 57.

IV ncü bende; (ve tellallar) kelimesinden sonra (veya bir hizmet veya sanat veya emek karşılığında ücret alanlar) ibaresinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Zonguldak
Sebati Ataman

Başkanlığa

(Köy bakkallarının dükkânlarının kapatılması) kaydının maddeden çıkarılmasını teklif ederim.

İzmir
Pertev Arat

Yüksek Reisliğe

Komisyunun 57 nei maddenin IV. fıkrasına II nci bendolarak vâkı teklifindeki (fiilin vahametine göre) ibaresinin lüzumsuzluğuna binaen çıkarılmasını teklif ederim.

İzmir
İlhan Sipahioğlu

REİS — Reye arz etmek üzere tadil tekliflerini tekrar okutuyorum efendim.

(Trabzon Mebusu Halit Ağanoğlu'nun teklifi tekrar okundu)

REİS — Komisyon teklife iltihak etmiyor. Teklifi reylerinize arz ediyorum. Dikkate alanlar.. Almyanlar.. Teklif kabul edilmemiştir.

(Zonguldak Mebusu Sebati Ataman'ın takririni tekrar okundu)

REİS — Komisyon teklife iştirak etmektedir. Takriri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Teklif kabul edilmiş ve nazara alınmıştır.

Kominyon filhal iştirak ediyor mu?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — İştirak ediyoruz efendim.

REİS — Şimdi de İzmir Mebusu Pertev Arat arkadaşımızın takririni okutuyorum.

(Pertev Arat'ın takririni tekrar okundu)

REİS — Komisyon iltihak etmiyor. Takriri dikkate alanlar.. Almyanlar.. Takriri dikkate alınmamıştır.

REİS — İzmir Mebusu İlhan Sipahioğlu arkadaşımızın takririni okutuyorum.

(İlhan Sipahioğlu'nun takririni tekrar okundu.)

REİS — Komisyon iltihak etmiyor. Takriri reylerinize arz ediyorum. Dikkate alanlar.. Almyanlar.. Takrir kabul edilmemiştir.

Tashih ve ilâveleriyle birlikte yeni metni okutup reylerinize arz edeceğim.

IV - 31 nei maddenin II nei ve III ncü bentleriyle 32 nei maddede yazılı suçlar, ticari faaliyetleri ve kazançları mahdudolan köy ve mahalle bakkalları, seyyar satıcılar ve bunlara mümasil küçük tacir ve esnaf ve tellallar veya bir hizmet veya sanat veya emek karşılığında ücret alanlar tarafından işlenirse bunlar hakkında 3 aydan 2 seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Ayrıca 3 aydan 1 seneye kadar ticaretten men'ine ve bu kadar müddetle dükkânının kapatılmasına da hükmolunur. Tekerrüründe hükmolunacak hapis cezası 1 seneden ve ağır para cezası 2 500 liradan aşağı olamaz.

31 nei maddenin IX neu bendindeki kâr hadlerine tâbi malların haklı sebebolmaksızın satışa arz edilmemesi veya satışından imtina edilmesi, saklanması, kaçırılması veya satılmadığı halde satılmış gibi beyan edilmesi hallerinde fiilin vahametine göre 1 aydan 1 seneye kadar hapis ve (250) liradan (5 000) liraya kadar ağır para cezası verilir.

REİS — IV ncü bendi bu suretle reyinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

V - Bu maddenin I ve II nei bentlerinde yazılı suçlardan dolayı tevkif edilenlerin fabrika, imalâthane, dükkân, mağaza, ticarethane ve mümasili yerlerde bulunan ve piyasada darlığı hissedilen veya çabuk bozular mallardan olduğu anlaşılan maddelerin tasfiyeye memur edilecek kimseler tarafından derhal satışı veya tevzi tâbi mallardan ise tevzi işleriyle tavzif olunan alâkalı makamlara teslimi yapılır ve bedelleri VI nei bent gereğince muamele yapılmak üzere Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasına veya mal sandığına yatırılır.

Bu husustaki karar hazırlık tahkikatı sırasında sulh ceza hâkimi ve dâva açılmış ise dâva-yı rüyet eden mahkeme tarafından verilir.

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Burada, sulh ceza hâkimi denmektedir. Maddenin «sulh veya sorgu hâkimi» şeklinde tashihini teklif ediyorum.

REİS — Yazılı tadil teklifi yoktur. V nci bendi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

VI - 31 ve 32 nci maddelerde yazılı suçları işliyenlere müşteri tarafından bir para ödenmişse talebedildiği takdirde bu para derhal müşteriye iade edilir ve mal zaptolunur. Nümunesinin alınması mümkün olan malların nümunesi alındıktan sonra bakiyesi müşteriye teslim olunur. Suç mevzuu olan malın satıcı tarafından talebedilen bedeli henüz ödenmemişse müşteriden, ödenmişse suçludan alınır. Her iki halde de mal bedeli Ziraat Bankası şubesine ve bulunmayan yerlerde mal sandığına emaneten teslim olunur. Mahkeme sonunda, satılan malın bedeli yüksek olduğu tesbit edilirse fark re'sen müşteriye verilir ve artanı müsadere olunur. Satıcı beraet ettiği takdirde bankaya veya mal sandığına yatırılan mal bedelinin tamamı kendisine verilir.

REİS — Söz istiyen yok. Bendi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

VII - 31 nci maddenin IV ncü bendi hükmüne riayet etmeyenler hakkında 1 seneden 3 seneye kadar hapis ve 5 000 liradan 25 000 liraya kadar ağır para cezası ile birlikte ve o kadar müddetle dükkân, mağaza ve ticarethanesinin kapatılmasına ve ticaretten men'ine hükümlenir.

Bu bendin 1 nci fıkrasında yazılı suç mevzu olan faturanın taallûk ettiği malın değeri hafif ise hapis ve para cezaları yarıya indirilir.

Faturanın taallûk ettiği malın değeri pek hafif ise veya bu suç ticari faaliyetleri ve kazançları mahdudolan köy ve mahalle bakkalları, seyyar satıcılar ve bunlara mümasil küçük tacir, esnaf ve tellallar tarafından işlenirse üç aydan iki seneye kadar hapis ve bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezasıyla birlikte o kadar müddetle ticaretten men'ine hükümlenir.

REİS — Hilmi Dura, buyurun.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Efendim; bu VII nci bendin birinci fıkrasında (Para ve hapis cezasıyla birlikte ticaretten men'ine ve dükkân, mağaza ve ticarethanesinin kapatılmasına) deniliyor. Son fıkrada da para ve hapis cezasın-

dan sonra (Bu kadar müddetle ticaretten men'ine) denilmiştir, dükkân, mağaza ve ticarethanesinin kapatılması yazılmamıştır. Ben bunun unutulduğunu zannediyorum. Çünkü, dükkân kapatılmadan ticaretten men'i cezası nasıl yerine getirilecek? Bu bir infaz meselesi olarak karşımıza dikilecektir. Bu fıkra yalnız seyyar esnaflara ait değil, bakkallar ve saire de vardır. Zaten bu gibi küçük esnaf az evvel ticaretten men ve dükkân kapatma cezasına tâbi tutulmuştur ve komisyon bunu müdafaa etmiştir. Binaenaleyh buraya (Ticaretten men'ine ve varsa dükkânının kapatılması) şeklinde bir ilâve yapılmasını teklif ediyorum.

REİS — Tadil teklifini okuyoruz :

Yüksek Reisliğe

57 nci maddenin VII nci bendi son fıkrasının son satırındaki ticaretten men'ine kelimelerinden sonra (ve varsa dükkânının kapatılmasına) kelimelerinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Kastamonu Mebusu
Hilmi Dura

REİS — Komisyon iştirak ediyor mu?

MUVAKKAT EN. M. M. EKREM ANIT (Samsun) — Filhal iştirak ediyoruz.

REİS — Encümen teklife iştirak etmektedir. Reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Teklif nazara alınmıştır.

Encümen filhal iştirak ettiğine göre metni kabul buyurulan tadil teklifi ile birlikte reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

VIII - 31 nci maddenin V nci bendinde yazılı mecburiyete riayet etmeyenler hakkında 250 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükümlenir.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IX - 31 nci maddenin VI nci bendi hükmüne riayet etmeyenler hakkında 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezasına ve bir haftadan bir aya kadar dükkân, mağaza ve ticarethanesinin kapatılmasına ve aynı müddetle failin ticaretten men'ine hükümlenir.

REİS — Bent hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

X - 31 nci maddenin VII nci bendinde yazılı mecburiyetlere riayet etmeyenler hakkında

üç aydan iki seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası ve üç aydan bir seneye kadar ticaretten men'ine ve bu kadar müddetle dükkân, mağaza ve benzeri satış yerlerinin kapatılmasına da hükmolunur.

Şu kadar ki; fiilin hata veya zühul eseri olduğu anlaşıldığı takdirde yalnız para cezası ve dükkân, mağaza ve benzeri satış yerlerinin bir aydan üç aya kadar kapatılmasına hükmolunur.

REİS — Buyurun, Kemal Yörükoğlu.

KEMAL YÖRÜKOĞLU (Van) — Efendim burada (. . . şu kadar ki, fiilin hata veya zühul eseri olduğu anlaşıldığı takdirde...) deniliyor. Cezası, para cezası ve ticaretten men olarak tâyin ediliyor. Hata ve zühul eseri olduğuna göre para cezasıyla iktifa edilerek ticaretten men cezasının tatbik edilmemesi, dükkân veya mağazasının kapatılmaması daha doğru olur. Eğer encümen iştirak ediyorsa takrir takdim etmiyeyim.

MUVAKKAT ENCÜMEN MAZBATA MUHARRİRİ EKREM ANIT (Samsun) — Filhal iştirak ediyoruz.

REİS — Buyurun, Muhit Tümerkan..

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Arkadaşlarım, zühul ve hatayı peşin olarak hükme bağladıktan sonra bunun cezalandırılmasının mânasını anlamak zordur. Demin bu hususta izahat veren encümen sözcüsü zühul ve hatayı nazara almayı neden kabul etmediklerini açıklarken; «Meselâ etiket koymak mecburiyetine riayet etmiyenler bulunabilir, bunlar yakalanırsa zühul ve hata yapmadıkları halde zühul iddiasında bulunanlar bulunabilirler. Bu sebepten ceza, zühul ve hata erbabına da teşmil edilmiştir.» dediler. Buna hayret ettim.

Anlayışınıza göre demokrasilerde, hürriyet rejiminde bir insan suçsuz ise başkalarının menfaati korunmak zanniyle suç işliyenlerle aynı şekilde cezaya tâbi tutulamaz. Bu hususta dâha evvelki bentte de söz istedim, fakat Riyaset işaretimi görmediler bu iki maddede konulan husus hatalıdır. Zühul ve hata sabit olduğu takdirde, - ki burada suiniyet mevzuubahsolmıyacaktır, - velevki Ekrem Alican arkadaşımızın söylediği ve kabul edilen teklifi gibi hapis cezası ve dükkân kapatma cezası verilmesin, o ağır para cezası ile cezalandırılma hükmü de katiyen hakkaniyete uygun değildir.

Beşeri hatalarda ve hüsnüniyetin sabit olduğu hususlar için, bu ağır cezaların kaldırılmasını arz ediyorum. Encümen arkadaşlarımızdan Nusret Kirişcioğlu başka bir maddede söz almış ve zühul ve hata varsa cezalandırılmasını diyoruz; kastı cürmü olmadan ceza vermek usulümüz değildir, dediler, oradakinin aksine, burada hata ve zühülü cezalandırılıyor. Bundan evvelki maddelerde o tezi ileri sürüp, kabul edip başka maddelerde bu prensibi çiğnemek yerinde olmaz.

Özetliyorum: Şahsın zühul ve hatası sabit olduğu ve kasdı cürmi bulunmadığı takdirde mâsumun cezalandırılmaması gerektir. Aykırı hükmün kaldırılmasını rica ediyorum.

REİS — Kemal Yörükoğlu arkadaşımızın teklifine encümen filhal iştirak etmişti. Tekliflerini okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

X neu bendin ikinci fıkrasının (Yalnız para cezası verilir) ibaresinden sonraki kısmın çıkarılması arz olunur.

Van
K. Yörükoğlu

REİS — Takriri kabul edenler.. Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

O halde mevzuubahis fıkra çıkarıldıktan sonra bendi tekrar okutup reyinize arz edeceğim.

X - 31 nei maddenin VII nei bendinde yazılı mecburiyetlere riayet etmiyenler hakkında üç aydan iki seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası ve üç aydan bir seneye kadar ticaretten men'ine ve bu kadar müddetle dükkân, mağaza ve benzeri satış yerlerinin kapatılmasına da hükmolunur.

Şu kadar ki, fiilin hata veya zühul eseri olduğu anlaşıldığı takdirde yalnız para cezası verilir.

REİS — Bendi reyinize arz ediyorum, kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

XI - Yukardaki bentlerde yazılı ticaretten meni ile dükkân, mağaza ve benzeri satış yerlerinin kapatılması cezası bu dükkân, mağaza ve benzeri satış yerlerinin bulunduğu mevki için hayati ehemmiyeti haiz olması halinde verilmez.

REİS — Efendim; Kemal Özçoban'ın bir teklifi var, encümenle müştereken görüşülen

kendi teklifinin V nei bendin yerine kaim olmasını istiyor. Okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

57 nei maddenin tadiline ait teklifimin beş numaralı bendinde yazılı hususların bir bent halinde maddeye eklenmesini arz ve teklif ederim.

Afyon K.
K. Özçoban

REİS — Encümen iltihak etmiyor.

Kemal Özçoban arkadaşımızın teklifini reylerinize arz ediyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

On birinci bendi reylerinize arz ediyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

57 nei maddeyi tamamen reylerinize arz ediyorum, kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

58 nei maddenin müzakeresine geçiyoruz. I nei bendi okuyoruz.

Madde 58. — I - 34 ncü madde mucibince kurulan birliklere girmiyen veya girdikten sonra kendiliğinden çıkan yahut birlik statüsüne göre çıkarılan tacirler ve sanayi erbabı bu birliklere girmedikçe veya tekrar alınmadıkça, birliklerin mevzuu olan işlerle iştigalden memnudur. Bu memnuniyete rağmen bu birliklerin mevzuu olan işlerle doğrudan doğruya veya bilvasıta iştigal edenler hakkında 3 aydan iki seneye kadar hapis ve 2 500 liradan 25 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

REİS — Söz istiyen? Yoktur. Bendi reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II - 36 ncı maddenin I nei bendine göre deniz nakil vasıtalarının çalıştırılması hakkında hükümetçe ittihaz edilen karara muhalefet edenler veya ettirenler veya bu fiillere yardım edenler hakkında 1 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para ve bir seneden beş seneye kadar hapis cezası hükmolunur. Bu fiilin işlenmesinden tevellüdeden veya edebilecek olan zarar hafif ise yukarıdaki suçları işliyenler hakkında 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para ve üç aydan bir seneye kadar hapis, pek hafif ise 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

REİS — Bendi reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

III - 36 ncı maddenin I nei bendine göre kara nakil vasıtalarının çalıştırılması hakkında hükümetçe ittihaz edilen kararlara muhalefet edenler hakkında bir aydan altı aya kadar hapis ve 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

REİS — Bendi reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV - 36 ncı maddenin I nei bendine göre seyrüseferin tanzim, tahdit veya men'i âzami nakil ücretlerinin tâyini hususunda hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmeyenler hakkında 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para ve bir aydan altı aya kadar hapis cezası hükmolunur.

REİS — Söz istiyen? Yoktur. Bendi reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

V - 36 ncı maddenin I nei bendine göre lüzum görülen yerlerde çalıştırılmasına karar verilen hususi nakil vasıtalarında çalışanların kabule şayan mazeretleri olmaksızın işlerini terk etmelerinin memnuniyeti hakkında hükümetçe ittihaz olunan karara riayet etmeyenler alacakları günlük ücretin beş mislinden 25 misline kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

REİS — Bendi reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

VI - 36 ncı maddenin V nei bendi hükmüne riayet etmeyenler hakkında bir aydan üç aya kadar hapis ve 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

REİS — Bendi reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

VII - 36 ncı maddenin VI nei bendi hükmüne muhalefet edenler hakkında 1 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para ve üç seneden 10 seneye kadar hapis cezası hükmolunur. Şu kadar ki 100 rüsum tonilâtodan yukarı buhar ve motor ile işliyen gemilerde hükmolunacak ağır para cezası geminin rayiç kıymetinden aşağı olamaz.

REİS — Söz istiyen? Yoktur. Bendi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

VIII - 37 ncı maddede yazılı zirai iş mükellefiyetine riayet etmeyenler hakkında alacakları

günlük ücretin beş mislinden 25 misline kadar ağır para cezası hükmolunur. Tekerrürü halinde para cezasının iki misli ve ayrıca 15 günden iki aya kadar hapis cezası hükmolunur.

REİS — Bendi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IX - Zirai iş mükellefiyeti tatbik eden bölgelerden sahibine katî lüzumu olmıyan her nevi ziraat vasıtalarından kira mukabilinde istifade edilmesi hakkında Hükümetçe ittihaz edilen kararlara riayet etmeyenler 100 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

REİS — Bendi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

58 nci maddenin tamamını reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 59. — I - 38 nci maddenin I nci bendinde yazılı zeriyaatın çeşit, nevi ve nispeti hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalefet edenlere bir haftadan üç aya kadar hapis ve 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

REİS — Bendi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II - 38 nci maddenin I nci bendinde yazılı her hangi bir mahsulün ekimini meni hakkında Hükümetçe ittihaz olunan karara muhalefet edenlere 1 000 liradan 15 000 liraya kadar ağır para, altı aydan üç seneye kadar hapis cezasına hükmolunur. Şu kadar ki, ekim sahası küçük ve ekilen mahsulün kıymeti az ise bu cezaların yarısına hükmolunur.

REİS — İkinci bendi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

III - 38 nci maddenin I nci bendinde yazılı ziraatın ve hayvan yetiştirmenin usul ve istikametleri hakkında Hükümetçe ittihaz olunan kararlara riayet etmeyenlere (100) liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

REİS — Üçüncü bendi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV - 38 nci maddenin II nci bendinde yazılı küçük ve büyük baş hayvanları Hükümetçe ittihaz olunan kararlara muhalif olarak ticaret kasdiyle satınalanlar, satanlar, her hangi bir

surette başkasına devredenler, nakledenler, ve kesenler veya kesimi zaruri kılacak şekilde küçük ve büyük baş hayvanları sakatlıyanlar hakkında bir seneden üç seneye kadar hapis ve 5 000 liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezası, kıymetleri az olduğu takdirde altı aydan bir seneye kadar hapis ve 1 000 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası, pek az ise 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

REİS — Bendi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

V - 40 nci maddede yazılı araziye hububat ekmek ve ektirmek hakkında Hükümetçe ittihaz edilecek karara riayet etmeyenler hakkında bir aydan altı aya kadar hapis ve 250 liradan 2 500 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

REİS — Beşinci bendi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

VI - 42 nci maddenin II nci bendi hükmüne riayet etmeyenler hakkında 100 liradan 1 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur. Şu kadar ki, tâyin olunacak para cezası, tesbit edilen ihtiyaç haricinde kullanılan veya sarf ve istihlâk edilen madde ve hayvanların bedelinden ve ödünç verilen paraların tutarından aşağı olamaz.

REİS — Bendi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

VII - 65 nci maddenin I nci bendi mucibince salâhiyetli memurlar tarafından istenilen malûmatı vermeyen ve vesika ve defterleri göstermeyenler ve kendileri hazır bulunmasalar bile bu defter ve vesikaları kontrol etmek üzere gelen memurların derhal tetkik edebileceği şekilde fabrika, imalâthane, müessese, ticarethane, dükkân, mağaza ve mümasili yerlerde hazır bulundurmıyan müessese sahipleri veya vekilleri veya bu yerlerin mesul müdürleri hakkında üç aydan iki seneye kadar hapis ve 2 500 liradan 25 000 liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Kontrola gelen memur defter ve vesikaları bulamadığı takdirde mahkeme kararına hacet kalmaksızın bu yerleri kapatır. Tanzim edeceği evrakı derhal Cumhuriyet müddeiumumiliğine tevdi eder.

Defter ve vesikalar bir ay içinde mahkemeye ibraz edilmediği takdirde kapatma devam etmekle beraber bu kanunun 57 nci maddesinin III ve V

nci bentlerine tevfikân fabrika, imalâthane, ticarethane, dükkân, mağaza ve mümasili müesseselerin tasfiyesine hükmolunur.

REİS — Yedinci bendi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

59 ncu maddenin tamamını reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 63. — Bu kanuna göre verilip katılaşan hükümlerin hulâsaları, masrafı mahkûma aidolmak üzere gazetelerde ve 57 nci madde ile 59 ncu maddenin VII nci bendine tevfikân mahkûmiyet ve yapılan muamelelerin ayrıca radyo ile de neşir ve ilânına hükmolunur. Ancak, mevzuu itibariyle neşirinde fayda tasavvur olunmayan seyyar satıcıların ve sair küçük tacirlerin işledikleri basit suçlara veya iş mükellefiyetine riayet etmiyenlere taallük eden hükümler mahkeme kararıyla neşirden istisna edilebilir. Fer'î ceza olan dükkân, mağaza ve ticarethanenin kapatılması hakkındaki hükümlerin hulâsaları büyük harflerle yazılarak dükkân ve mağaza ve ticarethanenin göze çarpan yerine yapıştırılır.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kemal Özçoban'ın bir takriri var, okuyunuz.

Yüksek Reisliğe

Millî Korunma Kanununun 64 ncu maddesinin tadilini teklif etmiştim. Muvakkat Encümen, bu husustaki teklifime dair düşüncesini sarahaten bildirmedigi ve tadil ettiği maddeler arasına da almadığı için teklifime ait madde üzerinde müzakere yapılarak o şekilde tadilen kabulünü arz ve teklif ederim.

Afyon

Kemal Özçoban

REİS — Komisyon iltihak etmemektedir. Kemal Özçoban 64 ncu maddenin de tadilini teklif etmektedir. Takriri dikkate alanlar lütfen işaret versinler... Almiyanlar... Takrir reddedilmiştir.

Madde 65. — I - Bu kanun hükümlerinin tatbikinde salâhiyetli memurlara, lüzum görülen her türlü malûmatın verilmesi ve her nevi vesikaların ve defterlerin gösterilmesi mecburidir.

REİS — Birinci bendi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II - Bu memurlar, vazifelerinin ifası sırasında bu kanunun cezalandırdığı fiillere muttali olduklarında, meşhut suçların Muhakeme Usulü Kanununun dördüncü maddesi hükümlerini tatbik ederler. Talep vukuunda zabıta makam ve memurları bu memurlara yardım etmeye mecburdurlar.

REİS — İkinci bendi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

III ncu bendi fıkra fıkra reyinize arz edeceğim :

III - a) Bu kanunun tatbikinde salâhiyetli ve vazifeli memurlar tehirinde mazarrat umulan hallerde her türlü mal konulan yerlerle, mağaza, dükkân, ticarethane, depo, ambar, samanlık gibi yerlerde arama yapabilirler

REİS — 3 ncu bendin (a) fıkrasını reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

b) Arama sırasında mahallî zabıta âmir veya memurunun ayrıca huzuru şarttır. Arama sırasında aranılacak yerin ve malın sahibi veya ziyedleri ve bunlar bulunmazlarsa sırasıyla mümessilleri veya hısımlarından veya kendisiyle sakin olanlardan veyahut komşularından mümeyyiz biri hazır bulundurulur.

REİS — Fıkraı kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

c) Köylerde yapılan aramalarda muhtar ile ihtiyar heyetinden biri ve muhtar bulunmadığı zaman ihtiyar heyetinden biri ile komşularından ibri ve ihtiyar heyetinden kimse bulunmadığı zaman komşularından iki kişi hazır bulundurulur.

REİS — C fıkrasını reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

d) Gecikmesinde zarar görülen fevkalâde haller müstesna olmak üzere meskenlerde gece arama yapılamaz.

REİS — Fıkraı reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

e) Her arama neticesinde kanun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmak istenilmiş mallar zuhur ederse bu mallar alınarak hükümetin evvelce tesbit etmiş olduğu mahallere sevk ve teslim edilir. Ve bunlara el konulduğu veya satıldığı hallerde bedelleri emaneten Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası şubelerine ve bulunmayan yerlerde mal sandık-

larına yatırılır. Bu suretle malları alınan hükmi ve hakiki şahıslar aleyhine Millî Korunma Kanununa tevfikân ayrıca cezai takibat yapılır.

REİS — (e) fıkrasını reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Bent kabul edilmiştir.

f) Arama neticesinde kanun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmak istenilmiş mallar zuhur etsin etmesin, hazır bulunanların ayrı ayrı imzalarını ihtiva eden iki nüsha zabıt varakası derhal mahallinde tutulur. Eğer kanun hükümlerine muhalif olarak saklanmış veya saklanmaya teşebbüs edilen mallar zuhur etmişse bunların miktarı ve müfredatı ve o günkü hal ve vasıfları zabıt varakasında ayrı ayrı gösterilir. Arama neticesinde tutulan bu zabıt varakasının bir nüshası derhal mal sahiplerine veya zilyedlerine ve mal zuhur etmemişse aranılan yerin sahibine veya zilyedine verilir.

REİS — Fıkraı reylerinize arz ediyorum, Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Bent kabul edilmiştir.

65 nei maddenin tamamını reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 66. — 57 nei maddenin I ve II nei bendi ile 59 neu maddenin VII nei bendinde yazılı suçlardan maznun olanların duruşmaları mevkufen yapılır. Şu kadar ki; muhakeme sırasında, maznunun kefaletle tahliyesine karar verilebilir.

Mahkûmiyet halinde suçlu mevkuf değilse mahkeme tevkife mecburdur.

REİS — Pertev Arat.

PERTEV ARAT (İzmir) — Arkadaşlar; bu madde de, bu kanunun 57 nei maddesinin I ve II nei bentleriyle, 59 neu maddenin VII nei bendinde zikredilen suçlardan dolayı suçluların tevkif edileceği hakkında âmir bir hüküm vardır.

Muhterem arkadaşlar; tevkif bir ceza değil, bir tedbir mahiyetindedir. Bu madde hükmüne göre, hakkında tahkikat açılan her şahıs muhakak surette tevkif edilecek demektir. Buna benzer hüküm bundan evvel çıkarılmış olan Millî Korunma Kanununda mevcuttu idi. Fakat 1950 den sonra, bu hüküm ve Ceza Usulü Kanununun 212 nei maddesi kaldırıldı. Yeniden bir hüküm getirmeye, benim naçiz kanaatime göre lü-

zum yoktur. Esasen maznunun tevkifini mucip haller Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda şöyle sıralanmıştır:

Madde 104. — Suçu işlediğine dair aleyhinde kuvvetli emareler elde edilen maznun aşağıda yazılı hallerde tevkif olunabilir:

1. Kaçma şüphesini uyandıracak vakıalar bulunursa,

2. Suçun izlerini yokkettmeye veya şeriklerini uydurma beyanata yahut şahitleri yalan şahitliğe veya şahadetten kaçınmaya sevk eyliyeceğini gösterir haller bulunursa,

3. Suç, Devlet veya Hükümet nüfuzunu kırar veya memleketin asayişini bozan fiillerden bulunur veyahut âdabı umumiye aleyhinde olursa, hâkim bu hallerde suçluyu tevkif edebilir.» Fakat bunların hiçbirisi yokken; «Sen bu suçun şaibesi ve ithamı altındasın ve senin mahkemen mevkufen yapılacak.» demek hak ve adalet kaideleri ile uyuşamaz. Zira beraet her zaman muhtemeldir.

Yalnız bir hali kabul ediyorum. Maddede var. «Mahkûmiyet halinde suçlu mevkuf değilse mahkeme tevkife mecburdur.» Bence bu da hüküm kesinleşmeden yerinde değildir ama, mademki karar verilmiştir; suçluluk bir dereceye kadar mâkul görülebilir. Şimdi buna itiraz etmiyeceğim.

Fakat yukarda da belirttiğim gibi sırf mahkemeye vermekle tevkif etmek - tevkif sebepleri yokken - birçok mahzura meydan verebilir ve birçok mağduriyeti mucibolur. Bu itibarladır ki, bu kaydı kaldırılması için bir taksir veriyorum. Bunun kabulünü Heyeti Umumiyeden rica ediyorum.

REİS — Müfit Erkuyumcu.

MÜFİT ERKUYUMCU (Bursa) — Muhterem arkadaşlar, ben de Sayın Pertev Arat arkadaşımızın mütalâasına iştirak edeceğim. Ceza muhakemeleri usulü Kanununda hangi hallerde tevkifin icabedeceğine dair 104 neu maddede sarıh hüküm mevcuttur. Bu hükmün haricinde hâkim takdiren her zaman lüzum gördüğü anda suçlunun tevkifine karar verebilir. Fakat bu şekilde hâkimi, tevkif mecburiyetine bağlamak, Ceza muhakemeleri usulü Kanununun hâkime tevkif, ademitevkif hakkında takdir hakkı veren umumi hükümlere aykırı bir hüküm tesis etmek olur. Bunu ben de doğru bulmuyorum. Bu, ay-

nı zamanda adalet kaidelerine de uymaz. Meselâ bir köy bakkalının ufak bir ihmalinden dolayı sırf mahkemeye sevk edilmesi sebebiyle tevkif edilmesi doğru olur mu? Belki de mahkemede beraet edecektir. Mahkemeye sevk edildi diye tevkif edilmesi hem işinin bozulmasına, hem de çoluk - çocuğunun nafakası ile oynamasına sebeb olur. Bu da adalet kaidelerine uygun düşmez arkadaşlar. Bu itibarla maddede mahkûmiyet halinde muhakemenin sonunda tevkifin mecburi olduğuna dair bir hüküm mevcut bulunduğuna göre bidayeten tevkif hakkı lüzumsuzdur, adalet ve hakkaniyet kaidelerine aykırıdır, birçok vatandaşların mağduriyetlerini mucibolacaktır. Bu itibarla Pertev Arat arkadaşımızın teklifinin kabul buyurulmasını arz ve istirham ederim.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Muhterem arkadaşlarım; burada bir mecburi tevkif müessesesini getiriyoruz. Umumi ahkâma rağmen arkadaşlarımızın beyan ettikleri gibi Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 104 ncü maddesindeki sarahate rağmen hâkimi, bu maddede tasrih ettiğimiz haller muvacehesinde suçluyu tevkife icbar ediyoruz. Bu, hakikaten üzerinde durulması iktiza eden bir meseledir. İki hukukçu arkadaşımız bu mevzu üzerinde gereken hassasiyeti gösterdiler. Yeknazarda hak veririz. Maddenin tetkiki, müzakeresi değer, yerinde olur.

Arkadaşlar, evvelâ şunu arz edeyim: Dikkat ederseniz bu tevkif zarureti 57 nci maddenin bir ve ikinci bentlerinde veyahut 59 ncü maddenin 7 nci bendinde yazılan suçlar içindir. Bu suçlar çok ağır ve çok vahim suçlardır. Bu kanunun getirdiği mütaaddit suçlar içerisinde en vahim ve en ağır olanı bu suçlardır.

Mahkûmiyeti çok ağır ve vahim olan bu suçlar için aynı zamanda bu kanunun tatbikinde meşhut suçlar usulü muhakeme kanunu tatbik edileceğine göre eğer böyle bir suç hakkında son tahkikat kararı verilmiş ve tahkikat açılmış, duruşma başlamış ise... ki, aşağı - yukarı meşhut suçlarda, ahkâmı umumiyede de bu gibi ahvalde tevkif yapılır. Çünkü bu şekilde bir suçlunun içinde bulunduğu şerait şudur: Deliller terütazedir, hâdise yenidir, ye-

ni vukubulmuştur; sıcaktır; zamanın onun üzerinde yıpratıcı; tağyir edici tesisi olmamıştır; bu itibarla hemen meşhut suçlar hükmüne tebean bu tacir bu bentlerin ihlâli halinde duruşmaya çıkarıldığı takdirde aşağı - yukarı o suçu işlemiş demektir.

Diğer umumi hükümlerimize göre basit usulü muhakeme yani Ceza Usulü Muhakeme Kanunumuzdaki delillerin toplanış tarzı ile bu kanunun delillerinin toplanış tarzı arasında zaman ve usul bakımından farklar vardır. Buradaki tevkif usulleri ile vatandaşın diğer âdi suçlara nazaran daha ziyade tevkifine müsait bir hava yaratmanın uygun düşeceği mütalâası ile bu sözleri söyledim, yanlış anlaşılmasın. Bu itibarla söylemek istediklerim, vâsil olmak istediğim, neticenin ufak bir sebebidir, bu arz ettiğim hususları teşkil eder. Tekrar ediyorum, meşhut suçların usulü muhakemesine dair olan bu kanuna göre, vahim olan suçlardan ötürü bir tacir hakkında son tahkikat da açılmışsa deliller tazedir, kuvvetlidir, üzerinde tadilât, tahrifat olmamıştır, hâkime arz edilmiştir. Aynı zamanda mahkeme süratle intacedilecektir. Karar bir an evvel verilecektir. Buna rağmen çok vahim olan suçların üçünü teşkil etmekte olduğu nazarı dikkate alınarak bütün bunlara rağmen arkadaşlar hâkim, olurya, şöyle bir bakışta suçlunun muhtemelen beraet etmesi halini de derpiş etmektedir. Kanaati o tarafa doğru akmaktadır. Hâkimi kanunun hakikaten sert hükmü ile bağlamıyor.

Muhterem arkadaşlar, takdir hakkımı kullanacak bir hâkim, bendinin sonunda vardır, mahkeme sırasında maznunun kefaleten tahliyesine karar verebilir. Tevkif mecburiyetinin ihdası hakkında hakikaten ağır olan vaziyeti, bendin sonuna konulan bir fıkra ile her zaman hâkim telâfi etmek mevkiindedir.

Arkadaşlar, burada iki tez çarpışır. Suçun mahiyeti, hâdiselerin vehameti, memleketin ihtiyacı muvacehesinde, içinde bulunduğumuz şartların ağırlığı ve realite ile ceza nazariyatı ve Anayasa nazariyatını karşılaştırırsanız, bir suç hakkında hüküm verilmeden, bu hüküm kesbi katiyet etmeden hürriyetini selbetmek hakikaten ağır bir harekettir. Fakat şunu da kabul etmek lâzımdır ki demokraside çok ileri olan memleketlerde dahi zaman zaman bu hâdiseler

vâzı kanunu inhıraf ettirmiş ve neticelerinde mecburi tevkif hükmünü ihtiva eden kanunlar çıkarmışlardır. Bizim içinde bulunduğumuz şerait böyle bir ahvali fevkalâdede çeşitli hükümler getiren bir kanun hükmüne çok vahim ve ağır üç çeşit suç için duruşma esnasında tevkif etmeye kadar bizi sevk etmiştir. Ama, arz ettiğim gibi, mukabil bir tedbir olarak da yine hâkime kefaletle tahliye salâhiyeti tanınmıştır. Bunun lehinde ve aleyhinde konuşulabilir. Biz de ellerimizi vicdanlarımıza koyduk, uzun boydu düşündük. Ve nihayet şuna kaani olduk; Anayasanın vatandaşa tanıdığı haklara rağmen bugün memleketin içinde bulunduğu sıkıntıyı nazarı itibara alarak kanunun espirisini gösterdiği anda bu üç şeye munhasır olmak üzere duruşmanın başlamasından itibaren suçluyu tevkif etmeyi uygun gördük. Bu arada arz ettiğim gibi yine hâkime, kefaletle tahliye kararı vermesini tanıdık. Bu suretle tedbir almanın çok yerinde olacağını düşündük.

Şunu da arz edeyim, tevkif mecburiyeti olmamasına rağmen, bugün adli hakikat şunu göstermiştir ki, birçok vatandaşlar nâhak yere tevkif edildikleri halde sonradan ceza evlerinin kapıları açılmak suretiyle buyurun gidebilirsiniz denildiği de görülmüştür. Eğer keyfiyeti bu noktadan tetkik edersek hatayı adli diyeceğiz buna. Bu çeşit adli hatalar her zaman olmaktadır. (Kanuni hata sesleri) Evet, hakikaten arkadaşlarımızın ifade ettikleri gibi buna hatayı kanuni demek daha doğru olur. Bu itibarla bu tevkif mecburiyetini bu üç suça, bu şerait altında olmak üzere, kabul etmek hakikaten kanunun espirisine uygun düşer.

REİS — Kemal Yörükoğlu.

KEMAL YÖRÜKOĞLU (Van) — Muhterem arkadaşlar; muhterem encümen reisi arkadaşım buyurdular ki; «Hâdiseler Meşhut suçlar Kanununun tesbit ettiği muhakeme usulüne göre cereyan edeceği için ve duruşmanın o usule göre yapılacağı cihetle ve deliller sıcağı sıcağına hâkimin huzuruna arz edilecektir. Bu itibarla duruşma başlar başlamaz tevkif kararı verilmesinde bir mahzur yoktur.» Ve bu maddenin kabul edilmesi temayülünü gösterdiler.

Muhterem arkadaşlar; delillerin hemen hâkime arz edilmesi demek, bu toplanan delillerin heyeti umumiyesi kifayetli ve maznunun mahkûmiyetine müntehi kılacağı bir mânâyı tazammun

etmez. Kaldı ki, müddeiumumi delilleri toplar, hâkim bu delillerin mahiyeti itibariyle maznun hakkında takibat yapılmasına mahal olmayacağı mahiyetini arz etse dahi, müddeiumumi, evet, zayıf delillerle mahkemeye gitsin, hâkim takdir etsin deyip dâvayı açar. Ve dâva açılır açılmaz maznun tevkif edilecektir. Şimdi arkadaşlar, görülüyor ki, bâzan çok zayıf delillerle de maznun mahkemeye kadar gönderiliyor. Şimdi, zayıf delillerle mahkemeye gitti. Hâkim bakıyor, dosyayı tetkik ediyor, mevcut deliller maznunun, değil mevkufiyetine mahkûmiyetine dahi kâfi değildir. Fakat kanunun mecburiyeti karşısında bu mecburi hüküm karşısında vicdanı sızlıya sızlıya tevkif kararı veriyor.

Arkadaşlar, hâkimin vicdanını zorlamıya, onun vicdanını mâkûs istikamete sevk etmeye kanun vâzı olarak hakkımız yoktur. Çünkü tevkif öyle bir şeydir ki, telâfisi gayrikabildir. Telâfisi gayrikabil olan bir mevzu üzerinde hassasiyetle durmak bizim vicdan borcumuzdur.

Muhterem arkadaşım buyurdular ki; bu maddeyi hafifletiyoruz, mahkeme duruşma sırasında maznunu kefaletle tahliye edebilir.

Arkadaşlar, Meşhut suçlar Kanunu hükümlerine tevfikân yapılan dudşmada dahi birkaç ay uzayabilir. Maznun birtakım deliller ileri sürecek, hâkim bunlar hakkında tahkikat yapacak, delillerini toplayacak bu suretle muhtelif hâdiselerin seyri duruşmayı uzatabilir. Bu uzama müddetince de adam mevkuf kalacaktır. Neticede de beraet etti. Adamın yattığı yanına kalacaktır. Evet, adam tahliye edilecektir, ama bir ay sonra tahliye edilecek, serbest kalacaktır. Bu suretle masum bir vatandaş bir ay müddetle hürriyetinden mahrum etmiş olacaktırlar. Mânevi zararı, ticari itibarı ve bu müddet için ticarethanesi perişan olacağı ve işinden mahrum kalacağı gibi çekeceği ıstırap da başka. Bu itibarla daha mülâyim olmak lâzımdır. Ben bu sebeplerle Sayın Pertev Arat arkadaşımızın takririnin kabulünde son derece isabet mütalâa etmekteyim. Takdir Heyeti Umumiyenizindir.

SELÂHATTİN TOKER (Elâzığ) — Muhterem arkadaşlar, bu madde tevkif mecburiyetini getiriyor. Yüksek malûmunuzdur ki, tevkif, bir tedbir olarak, usul kanununda yer almış ve hâkimlerin hangi hallerde tevkife karar verebile-

ceğini yazmıştır. Hâkimlere usul kanunu ile tanınmış olan bu salâhiyetin hususi kanunla tekrar edilmesinin ve ayrıca mecbur edilmesinin doğru olmayacağı kanaatindeyim. Cemiyetin nizamını sarsacak hallerde, ihtikâr suçlarında zaten elindeki usul kanunlarına göre tedbir alarak hâkimler tevkif etmek salâhiyetini haizdir. Çünkü ihtikâr bu memleketin her tarafında tabibedilen bir suçtur, köyde, şehirde, kasabada bunu tabibedecek, tesbit edecek, kontrol edecek teşkilâtımız henüz arzu ettiğimiz sahih neticeleri elde edecek bir ehliyetle değildir. Yanlış tesbit neticesi suçlu olarak mahkemeye gönderilecek bir vatandaşın yarım mâsum çıkması yüzde yüz mümkünse onu ceza evine götürmek cemiyetin nef'ine olmaz, zararına olur.

Onun için suçluyu takip sistemimizde adli hatanın çok olması ihtimali karşısında bu mecburiyeti kaldıralım, işi hâkimin takdirine bırakmakta fayda vardır, cemiyetin zararı olmaz. Köyden şehire kadar, bir zabıta memurunun, bir belediye memurunun yapacağı bir usulsüzlük, bir yanlışlık yüzünden birçok vatandaşları ceza evinde bırakmak, onları hürriyetlerinden alıkoymak mevkiinde bırakacak olan bu mecburiyetin kalkmasında fayda vardır. Bu bakımdan Pertev Arat arkadaşımızın teklifinin kabulünü bendeniz de rica ediyorum.

REİS — Tahir Taşer.

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlar, Demokrat Parti iktidarının ilk yıllarında insan hak ve hürriyetlerine büyük bir kıymet verildiği için antidemokratik kanunlardan bâzılarının tasfiyesi cihetine gidildiği malûmunuzdur. (Politika yapmadan konuş sesleri) Rica ederim niçin böyle olsun?

Şimdi sayın Halil Özyörük'ün Adliye Vekili bulunduğu sıralarda Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 196 ncı maddesindeki tevkif mecburiyeti ve Meşhut suçlara dair 3005 sayılı Kanunun 13 ncü maddesindeki tevkif mecburiyeti kaldırılmıştı. O zaman bu hareketleri tabiatıyla memnuniyetle karşılamıştık. Şimdi Millî Korunma Kanunu, elimize aldığımız şu kanun hakikaten antidemokratik bir kanundur, bunun müdafaa edilecek tarafı yoktur. (Millet müdafaa ediyor sesleri)

REİS — Kendi kanatını söylüyor rica ederim.

TAHİR TAŞER (Devamla) — Fakat bugünkü ahval ve şerait altında iktisadi nizamın bozukluğu göz önünde tutularak, bir medar olur ümidi ile bu kanun 16 senelik tatbikattan sonra yeniden ele alındı.

REİS — Tahir Bey 66 ncı maddeyi müzakerede ediyoruz.

TAHİR TAŞER (Devamla) — 66 ncı maddeye geliyorum.

Şimdi 66 ncı madde tevkif mecburiyetini yeniden vaz'eden bir madde oluyor.

Arkadaşlar, bu bir dönüştür, bu bir irticadır. İnsan hak ve hürriyetlerini hâkim kılmak arzusunda olduğumuza göre hakkında katî hüküm verilmiyen bir vatandaşın tevkifi cihetine gidilmesi suretiyle mağdur edilmesi asla doğru değildir. Ceza hukuku prensipleri bakımından bu böyle olduğu gibi, bir de tatbikata bakarsak bu, fuzuli bir maddedir. Yani fuzuli bir tedbir olacaktır. Çünkü Pertev Arat arkadaşımızın dediği gibi, tevkif bir ceza değil, nihayet bir tedbirdir. Bu tedbir ise Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 104 ncü maddesinde derpiş edilmiştir. Bu kanununun tatbiki hâkime verildiğine göre, niçin hâkimi tevkif meselesi üzerinde takyidediyoruz? Hâkim suçun mahiyetine göre isterse tevkif eder, istemezse etmez.

Şimdi Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda tevkif sebepleri birer birer tadadedildiğine ve bu sebepleri göz önünde tutarak hâkim tevkif hususunda hakkı hıyara sahibolduğuna göre, burada tevkifi yeniden tesis etmek katiyen doğru değildir. Bu maddenin kaldırılması ve işin umumi esaslara bırakılması daha doğru olur. Bendeniz de binnetice Pertev Arat arkadaşımızın teklifine iştirak ve bu hükmün kanundan kaldırılmasını teklif ediyorum.

REİS — Müfit Erkuyumeu.

MÜFİT ERKUYUMCU (Bursa) — Muhterem arkadaşlar, komisyonun muhterem reisi, tevkif mecburiyeti hakkındaki hükümde ısrar ettikler ve esbabı mucibe olarak iki nokta ileri sürdüler. Birisi, büyük suçlara ait tevkif mecburiyeti diyorlar. İkincisi de; hâkim kefaletle tahliye kararı verebilir diyorlar.

Muhterem arkadaşlar, evvelâ şunu arz ediyim: 20 sene hâkimlik yapmış bir arkadaşınız olarak tecrübeme istinaden diyebilirim ki, hâkim büyük meblâğlara taallük eden, kârlara ta-

allûk eden suçlarda tevkif mecburiyeti olmasa dahi suçluyu tevkif etmekte tereddüdetmez. Herseyden evvel bu işde hâkimin viedanı ve kanun hâkim olacaktır.

Bu itibarla mecburiyet hükmünü koymakla bir şey elde edemeyiz.

İkincisi şudur: Hâkim kefaletle tahliye edebilir diyorlar. İyi ama kefaletle tahliye kararı verilinceye kadar geçen müddet içinde maznunun mevkuf kaldığı günler ne olacaktır? Beraet edecek olan mâsum vatandaşın hapisshanede geçirdiği günler, çoluk çocuğunun bu müddet içinde çektikleri ıstırap ne olacaktır? Cemiyet olarak bunu nasıl telâfi edeceğiz? Komisyon başkanı arkadaşım bu noktayı izah etmediler. Başka memleketlerde hapisshanede haksız surette yatırılmış olan maznunlara devlet tazminat ödemektedir. Bizde ise böyle bir hüküm yoktur. Şimdiye kadar bu hususa dair bir hüküm konmamıştır. Fakat muhterem arkadaşlar; böyle bir hüküm olsa dahi, maznunun çektiği ıstırap ve sıkıntıyı tamamen telâfiye imkân yoktur. Bir atasözü vardır : Bir mâsumu mahkûm etmektense 10 maznunu beraet ettirmek daha evlâdır. Bu itibarla hâkimin elini, kolunu bağlamak, tevkif mecburiyetiyle hâkimi dâvada seyirci vaziyette bırakmak doğru değildir. Hâkimlerimize itimadmemiz lâzımdır. Komisyon dan rica ediyorum; bu tevkif mecburiyetinde ısrar etmesin. Bu, esasen adalet ve hakkaniyet kaidelerine de uymaz. Nâçiz bir arkadaşınız olarak Heyeti Umuniyeden rica ediyorum; Pertev Arat arkadaşımızın teklifi yerindedir, kabulünü ben de tekrar rica ediyorum.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN MAZBATA MÜHARRİRİ EKREM ANIT (Samsun) — Muhterem arkadaşlarım; huzurunuzu fazla işgal etmemek bakımından gayet kısa söyleyeceğim. Müzakeresi yapılan kanun, ihtikârla mücadele ve muhtekire ceza tâyin edecek bir kanundur. Hukukçu arkadaşlar hukuki malûmatlarına müsteniden Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda teklif sebeplerinin kanun vâzı tarafından gösterilmiş olduğunu ifade ettiler. Ne gibi sebep ve saik altında maznunun teklif edileceği, kanun lâyihası encümende müzakere edilirken Ceza Kanunu umumi hükümleri ile Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu da gözden geçirilmek suretiyle incelendi.

Anormal bir hâdiseyi önlemek mecburiyeti karşısındayız. Bilhassa avukat olan Selâhattin Toker arkadaşımıza cevap veriyorum. ihtikârla mücadele ve muhtekiri kanunun pençesine teslim edecek olan bu kanunun müzakeresi sırasında sanki Millî Korunma Kanununu tâdil eden bu kanunla Ceza Muhakemeleri Kanunu hükümleri ihlâl edilmiş gibi gösterilmek isteniyor. Halbuki, tevkif müessesesi 1918 sayılı Kaçakçılık Kanununda da vardır. Senelerce bu kanunu tatbik ve infaz eden bir arkadaşınız sıfatıyla söylüyorum. Kaçakçılık Kanununun 56 nci maddesi gayet sarıhtır. Vâzı kanunun koyduğu bu hükme dayanarak devlet zabıtası ferdin değil Hazinenin menfaatlerini ızzar eden kaçakçılık belâsından bu memleketi kurtarmaya muvaffak olmuştur. Çünkü vâzı kanunun verdiği yetkiye dayanarak, icraat yapmıştır ve yapmaktadır, arkadaşlar.

1609 sayılı Kanunda da bu salâhiyet yok mu? (Kaldırıldı, sesleri) Müsaade buyurunuz.

Arkadaşlarım, geçen konuşmalarımdan birinde de söyledim, 24 milyon müstehlik kitlesi bu kanunu bekliyor. Nihayet 24 milyonun sırtında parazit bir mikrop gibi milyonlar vurmak isteyen 3 - 5 kişi hakkında bu kanun tatbik edilecektir. Namuslu tüccara bir söz söylemiyoruz, onların yeri başımızın üzerindedir. Ama gözleri menfaat hırsı ile kararmış, meşru menfaatleri bir tarafa bırakarak gayrimeşru menfaat temin için milletin hak ve hukukunu çiğnemek isteyenlere karşı tatbik edilecek olan bu müeyyidei kanuniyenin aynen kabulünü ıstırah ediyorum, arkadaşlar.

REİS — Pertev Arat.

PERTEV ARAT (İzmir) — Muhterem arkadaşlar, Ekrem Anıt konuşmasaydı konuşmaktan feragat edecektim.

Evvelâ Ercüment Damalı'ya çok mâkul, hak ve adalet dairesinde konuştuğu için teşekkür ederim.

Kendileri bu maddenin leh ve aleyhinde birçok şeyler söylenebileceğini ifade buyurdular ve Komisyon Reisi ve tabii olarak esbabı mucibelerini çok mufassal bir şekilde müdafaa ettiler.

Fakat yine maddeyi müdafaa sadedinde, duruşmanın devamı sırasında suçlunun kefaletle tahliye edilebileceğini ifade ettiler. Demek ki, tahliye zarureti encümen de dolayısıyla kabul etmiştir.

Fakat kefaletle tahliyeye hâkimin salâhiyet-tar olmasına rağmen, mağdur bakımından yüz-de yüz mümkün olduğunu da kabul edemeyiz. Çünkü kefalet ya bir şahıs kefaleti, ya mühim bir para yatırılması veya banka kefaletiyle olur. Demek ki, kefaletle meşruten tahliyeye karar verildiği halde bunu temin edemiyen maznun bundan mahrum olacaktır.

Sonra dediler ki: Bugün tatbikatta birçok tevkifler oluyor, fakat neticede maznun beraet ediyor. Binaenaleyh bu adli hata olagelmektedir, bu hatayı adliyi, hatayı kanuni şekline sokmaya lüzum görülmüştür.

Ekrem Anıt arkadaşımız, millet ve cemiyet menfaatine mugayir bir suç işlenmişse, elbette ki, bu suç, bu ihtikâr suçu vatandaşın aleyhindedir, anormaldir, fakat günlük hâdiselerde karşılaştığımız; kominizm propagandası, vatana ihanet gibi suçlar da anormal suçlardır. Bütün bu vatana, millete inen darbeler ve bu maksatla işlenen suçlar hakkında mecburi tevkif usulü yoktur. Hâkimlerimizin, nasıl bocaladıklarını, Temyiz âzalığı yapan arkadaşlarımız bilirler. Bu kanunun mecburi tevkif hükümlerinden kaçmak için Temyiz Mahkemesi nasıl müşkülât geçmiştir. Usul kanunları hâkime, muhtelif sebeplerle maznunu her an tevkif etmek salâhiyetini vermektedir. Bu hükümle beraber ihtikâr suçlularının her an tevkifine cevaz görmediğimize göre, yarın beraet etmesi melhuz olan bir adamı peşinen mahkûm etmemek, mağduriyetlere sebeb olmak, Meclisin şanından değildir.

Yüksek Reisliğe

Mesele tavazzuh etmiştir. Madde üzerindeki müzakerenin kifayetini teklif ederiz.

İzmir

Giresun

İ. Sipahioğlu

A. Tüfekcioğlu

REİS — Kifayeti reyinize arz ediyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tadil tekliflerini okutuyorum:

Yüksek Reisliğe

Millî Korunma Kanunu lâiyhası tevkif mecburiyetine dair 66 ncı maddenin kaldırılmasını arz ve teklif ederim.

Malatya

Nuri Ocakcioğlu

Başkanlığa

Arz ettiğim sebeplere binaen 66 ncı maddenin aşağıdaki şekilde tadilini teklif ederim.

İzmir

Pertev Arat

Madde 66. — 57 ncı maddenin I ve II ncı bentleri ile 59 ncü maddenin VII ncı bendinde yazılı suçlardan biriyle mahkûmiyet halinde suçlu mevkuf değilse mahkeme tevkife mecburdur.

REİS — Reye koymak üzere takrirleri tekrar okutuyorum.

(Malatya Mebusu Nuri Ocakcioğlu'nun takriri tekrar okundu)

REİS — Takrir maddenin metinden tamamen ilgasını istemektedir. Takriri reyimize arz ediyorum: Nazarı dikkate alanlar... Nazarı dikkate almıyanlar... Nazarı dikkate alınmamıştır.

(İzmir Mebusu Pertev Arat'ın takriri tekrar okundu)

REİS — Takriri nazarı dikkate alanlar... Nazarı dikkate almıyanlar... Nazarı dikkate alınmıştır.

Filhal encümen takrire iltihak ediyor mu, efendim?

MUVAKKAT ENCÜMEN MAZBATA MUHARRİRİ EKREM ANIT (Samsun) — Evet.

REİS — Encümen iltihak ettiğine göre tekrar okutup metin olarak reye arz edeceğim, efendim.

Madde 66. — 57 ncı maddenin I ve II ncı bentleri ile 59 ncü maddenin VII ncı bendinde yazılı suçlardan biriyle mahkûmiyet halinde suçlu mevkuf değilse mahkeme tevkife mecburdur.

REİS — Reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 68. — V - Bu kanuna göre toplu olarak kurulan Millî Korunma mahkemelerince hükmolunan altı aya kadar hapis ve 2 500 liraya kadar ağır para cezalarına taallük eden hükümler katı olup Temyiz edilemez.

REİS — İlhan Sipahioğlu.

İLHAN SİPAHİOĞLU (İzmir) — Çok muhterem arkadaşlar, bu madde, biraz evvel reddettiğimiz 66 ncı maddedeki hükümden daha feci bir hükmü ihtiva etmektedir. Bilhassa Yüksek Meclisin ekseriyet grupunun, parti progra-

mı gereğince bir istinaf mahkemesi kurulması, bu suretle ikinci bir murakabe organının tesisi derpiş edilmiş iken burada, altı aya kadar hapis ve sair mahkûmiyetleri, de temyizden mahrum bırakmak kanaatimce gerek dünyadaki temüle ve gerekse bizim ekseriyet grubu olarak kabul ettiğimiz prensiplere aykırı bir hareket olur. Ondandır gayri şöyle mantıksız bir vaziyet hâsıl olur:

Altı ay bir güne mahkûm olan bir kimse temyize gitmek hakkına sahiptir, fakat, beş ay 29 güne mahkûm olmuş olan bir kimse artık temyize gidememek ve katî olarak bu cezayı çekmek mevkiinde kalacaktır. Neresinden bakılırsa bakılsın bu maddenin hukuk prensiplerine uyması mümkün değildir. Gerçi bizde gayrikabili temyiz hükümleri vardır ama, bu ancak cüzi para cezalarına munhasırdır.

Bu itibarla altı aya kadar hapis ve 2 500 liraya kadar ağır para cezalarının temyiz edilemeyeceğine dair olan bu 68 nci maddenin 5 nci fıkrasının tayıını teklif ediyorum. Bu hususta da bir takrir takdim ediyorum. Kabulünü rica ederim.

KEMAL YÖRÜKOĞLU (Van) — Muhterem arkadaşlar, İlhan Sipahioğlu arkadaşımın noktainazarına berveçhi peşin iştirak ediyorum. Yalnız kendilerinin temas buyurmadığı bir noktaya bendeniz de temas edeceğim.

Malûmuâliniz bu kanun Hükûmete, İstanbul, İzmir, Ankara ve Bursa gibi büyük iktisadi faaliyetlerin cereyan ettiği şehirlerde (Toplu Millî Korunma Mahkemeleri) teşkiline salâhiyet veriyor. Fakat kazalarda toplu mahkeme kurulmayacağı için, Hükûmet bu dâvaları bir hâkime gördürmek salâhiyetini verecektir. Madde diyor ki; bu kanuna göre toplu olarak kurulan millî korunma mahkemelerinin vereceği şu kadar para cezasıyla altı aya kadar hapis cezası katîdir, fakat kazada, Millî Korunma Kanununun tatbikine salâhiyet verilen hâkim, iki gün hapis cezası verse o, kabili temyizdir. Bu suretle aynı kanunu tatbikine salâhiyetli olan hâkimler arasında tefrik yapılıyor. Kazadaki hâkim de 10 sene ağır hapis cezası verecek. Eğer fiilin mahiyeti ağır sa, görüyoruz ki hüküm verme salâhiyetinde fark yoktur. Binaenaleyh, şöyle bir hal doğacak. Tek hâkimin verdiği karara itimat etmiyoruz, fakat toplu mahkemenin kararının katîyetini kabul ediyoruz. Sebep, o hâkim tekmiş,

hata edebilmiş, diğeri üç hâkimden mürekkepmiş. Arkadaşlar, bir kere bu, mahkemelerin ve hâkimlerin psikolojisi üzerinde gayet kötü tesir yapar. Şimdi burada tek hâkim, vaznı kanun, toplu mahkemeye itimat ediyor, bana etmiyor diye düşünecek; bir kere bu ikiliği bertaraf etmemiz şarttır, çünkü bu, iki ayrı sistemin doğmasını mucibolur. Bir taraftan tevkif mecburiyetini koyuyoruz, tevkif edilir dedikten sonra diğeri taraftan, 6 aya kadar hapis temyiz edilmez, demek doğru değildir. Hem tevkif edeceğiz, altı ay ceza vereceğiz, hem de sonra verilen ceza kararı kabili temyiz değildir diyeceğiz. Bu, doğru değildir arkadaşlar. Hâkim hata etmez mi? Hata eder. Tevkif mecburiyeti olmasaydı bir dereceye kadar müsamaha ile karşılardım. Ama tevkif mecburiyeti olduktan sonra doğru bulmuyorum. Ya vatandaş masum ise, hatayı adli işlenmiş ise? Onun için bu, hak ve adalet prensibine sığmaz arkadaşlar. Bu itibarla umumi prensiplerden, umumi hükümlerden şu veya bu mülâhaza ve sebeplerle inhiraf etmiyelim. Metinde birçok maddeler üç ay hapis cezasından başlıyor, günâhtır. Hiçbir suretle kabili teviz olmayan ve hukuk esaslarına tamamen aykırı olan bu maddenin metinden kaldırılmasını iştirah ediyor ve bu hususta bir takrir takdim ediyorum, kabulünü rica ederim.

REİS — Hulûsi Köymen.

HULÛSİ KÖYMEN (Bursa) — Muhterem arkadaşlar; suçların; derecelerine göre cezaları birtakım nispetler dâhilinde ağır veya hafif olabilir. Fakat bunların heyeti mecmuasında ceza tâyin edecek olan hâkimlerin ve cezaya mahkûm olacak vatandaşların, diğeri bir mahkûmiyet usulünden istisnasız olarak istifade etmeleri esas bir kaide hukukiyedir.

Bu itibarla, burada, cürmün mahiyeti itibarıyla cezanın altı ayı geçmemiş olması, altı ayı geçen mahkûmiyetlerdeki istifade hakkından, temyiz yoluna müracaat hakkından mahrum edecek bir sebep, bir hukuki mülahaza hatıra gelemez.

Bir mahkûmun, mutlaka cezasının hafif, altı ayı geçmemiş olmasından dolayı, bir hâkimin verdiği hükmün dahi mutlaka isabetli olacağını iddia etmek kadar bir butlan tasavvur edilemez. Bu tarzı muhakemeyi hiçbir hukuk kaidesi kabul etmez. Bir mahkûm, mahkemede mahkûm olduktan sonra kanun vaznı düşünmüştür ki; bu

Hüküm mahkûmun vicdanını tatmin etmiyorsa daha üst mahkemelere müracaat etsin, oradan çıkan hüküm de ilk hükmü teyit ve tasdik ediyorsa artık mahkûmun vicdanının sesi duyulmasın. Bu itibarla buradaki altı ayı geçmiyen cezalarla mahkûm olmuş bir mahkûmu temyiz yolundan istifade ettirmemek doğru değildir, istifade ettirmemek için ortada hiçbir sebebi hukuki yoktur. Dünyanın hiçbir yerinde bunun benzerine tesadüf edilemez. Bu noktadan hakın, adaletin, hem mahkûmu hem de hâkimi tatmin edici bir şekilde tecelli etmesi için mutlaka temyiz yolunun daima açık bırakılmasının doğru olacağı kanaatindeyim. Lütfen bunun için takdim ettiğimiz takririn kabulünü rica ederim.

REİS — Müfit Erkuymeu.

MÜFİT ERKUYUMCU (Bursa) — Muhterem arkadaşlar, benden evvel konuşan arkadaşlarım izah ettiler. Bendeniz uzun boylu izahat vererek vaktinizi almak istemiyorum. Yalnız şuna işaret etmek istiyorum. Nerede bir ceza vardır, ona karşı Temyiz yolu, kanun yolu açılmıştır. Kati ceza olamaz arkadaşlar. Çünkü o cezayı verenler de beşerdir, beşer ise hatadan salim değildir. Hâkimin vereceği hüküm her zaman doğru olabileceği gibi her zaman da yanlış olabilir. Cezanın azlığı veya çokluğunun bununla bir münasebeti yoktur. Hâkimin verdiği ceza hatalı ise aleyhine verilen taraf kanun yollarından giderek onu bozdurabilmelidir.

Niçin altı aya kadar olanlar kabili temyiz olmuyor da altı ay bir gün olanlar kabili temyiz oluyor. Hâkimler de insan olduklarına ve hata yapabileceklerine göre umumi prensiplerde hâkimlerin verdikleri kararlara karşı vatandaşlar için kanun yolu açıktır. Yani mafevk mercilere, temyize müracaat yolu açıktır. Bu yolu kapamak fayda hâsıl etmez fakat büyük zararlar doğurabilir. Bir hâkim verdiği karardan sonra hatasına kaani olabilir, bir maddeyi yanlış tatbik etmiş olabilir. Hâkimin kendi hükmünü değiştirmesi imkânı olmadığına göre vatandaşın hakkı ne olacaktır? Bu bakımdan adalet mercilerinin verdikleri kararlara karşı kanun yolunu daima açık tutmak lâzımdır. Yüksek Meclisten verdiğimiz takririn kabulünü istirham ediyoruz.

REİS — Tahir Taşer, (Reye reye sesleri)

TAHİR TAŞER (Kırşehir) — Efendim, me-

sele tavazzuh etmiştir. Bendenizin mâruzatım, bu mevzuda konuşan arkadaşların mâruzatını teyiden ibaret olacaktır. (Reye reye sesleri) Nelerin kabili temyiz olduğu ve nelerin olmadığı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda gösterilmiştir. 20 liraya kadar hafif para cezaları katîdir. Fakat bir gün hafif hapis dahi olsa suçlu, hükmü temyiz etmek hakkına sahiptir. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu bu hükmü vaz'ettiğine göre, Millî Korunma Kanununa tevfikan 6 ay hapse mahkûm olan bir kimseyi Temyiz hakkından mahrum etmek katiyen doğru değildir. Bu, demin de arz ettiğim gibi, 66 ncı maddeden daha ağır ve daha feci bir maddedir. Bunun da Yüksek Heyetinize kabul edilmiyeceğini tahmin ediyorum. Kanun yolu bir maznun için teminattır. Bu yola gitmekle maznun, kendisini mânen tatmin edilmiş sayacaktır. Mahallî mahkeme ne kadar doğru, ne kadar dürüst karar verirse versin, maznun mutlaka kanun yoluna, Temyiz yoluna başvurmak ister. Aksi takdirde mânen tatmin edilmemiş olmaktan mütevellit sıkıntı ve ıstırap içinde kalacak ve bu had onu ömrünün sonuna kadar rahatsız edecektir. Mahkeme hata edebilir, hattâ Temyiz Mahkemesi de hata edebilir. Temyiz Mahkemesinin hata edebileceğini kabul ettikten sonra mahallî mahkemenin hata edeceğini kabul etmemek mümkün değildir. Binaenaleyh, her bakımdan bu maddenin metinden kaldırılması yerinde olacaktır. Bendeniz de bu hususta bir takrir veriyorum.

REİS — Hilmi Dura.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Efendim; bu maddenin cevablandırılması lâzımgelen hususlarının aydınlatılmasını temin için söz aldım.

Bu kanunun tadiline saik olan husus, cezaların az görülmesi ve çoğaltılmasıdır. Elimizdeki tasarıya göre, bir malın fazla fiyatla satılması, saklanması bir cürümdür. İhtikârın, ihtikâr fiilinin cezası en az bir senedir. Bu maddeye göre altı aydan fazla cezalar Temyizin tetkikatına tâbi tutulacaktır. Yalnız köy ve mahalle bakkallarına verilecek üç aylık cezaları niçin Temyizin tetkikatına tâbi tutmıyalım?

Bu maddeyle sürat temin edilmek isteniyorsa hükümden sonra temin edilecektir. Ve bu sureti biz, asıl muhtekir için temin edemeyeceğiz. Çünkü böyle muhtekirlerin cezası bir seneden az olmayacaktır. Binaenaleyh maddeden amelî bir fayda beklemek yerinde değildir.

İkincisi, mahkeme müddeiumumi ve hâkimler heyetinden ibarettir. Her iki taraf da kanun adamıdır. Bir hâdise tasavvur ediniz ki, böyle hâdiseler sık sık olur, müddeiumumi beraet istemiş; mahkeme 6 ay mahkûmiyete karar vermiş. Bir Kanun adamı olan müddeiumumi kendi hukuki görüşüne göre beraetini istediği bu hâdisede hükme karşı Temyiz dahi edemeyecektir. Binaenaelyh bu cihetten de bu madde yerinde değildir.

Bendeniz bu münasebetle, bu madde dolayısıyla, mevzuubahsedilmesi lâzımgelen bir noktaya temas etmek mecburiyetindeyim. Böyle bir kanunun, hele maddelerinin müzakeresinde politik sayılabilecek bir mevzu girmek istemezdim. Fakat derhal cevaplandırılması lâzımgelen bir beyanatın bu madde münasebetiyle cevaplandırılmasının faydalı olacağını düşündüm. Bu Millî Korunma Kanununun tadili zannederim 3 hafta ve belki de daha fazla bir zamandan beri Yüksek Heyeti Umumiyenizde tetkik ve mütalâa edilmektedir.

Cumhuriyet Halk Partisinin kurultayında Genel Başkan kurultayı kapayış nutkunda dik-katinize arz edeceğim şu beyanatta bulunmuştur: «İktisadi ıstıraplara deva olmak üzere iktidar Millî Korunma Kanunu ile ciddî olarak meşguldür.» Niçin Meclis değil de iktidar meşgul oluyor? Hem de ciddî olarak meşgul oluyor. Bu ayrı... Halbuki biz muhalefetteki kıymetli arkadaşlarımızın da meşgul oldukları kanaatindeyiz. Ve filhal faydalı mesailerıyla, isabetli teklifleriyle, hattâ Heyeti Umumiyece kabul edilmiş olan faydalı teklifleriyle, her üç parti de bu çalışmalara iştirak etmektedir. Ciddî olarak meşguldür diyor. Bunu da yalnız iktidara malediyor. Bu ciddiliği bize bağışlaması büyük bir cömertlik...

MUHİT TÜMERKAN (Sinob) — Ne alâkası var?

PERTEV ARAT (İzmir) — Evet, biz de bir alâkasını göremiyoruz.

HİLMİ DURA (Devamla) — «İktisadi ıstırapların bir devası olmak üzere iktidar Millî Korunma Kanunu ile ciddî olarak meşguldür.» Meşguldür; fakat faydası yoktur. Niçin; «Bu kanundan bir fayda gelmesi de her şeyden önce adaletle tatbik edilmesine, bu da mahkemenin istiklâline bağlıdır.» Burada karar verecek olan mahkemeyi müzakere ediyoruz ve bu kurultay

nutkunda «İktidarın ciddî ciddî üzerinde durduğu kanundan fayda gelmesi mahkemelerin istiklâline bağlıdır.» deniyor. Bu, madde ile alâkalı değil midir arkadaşlar? (Soldan, alâkalı sesleri).

Şöyle devam ediyor, izah ediyor. Şimdi bununla alâkalı olduğunu göreceğiz :

(Hâkimleri tehdit altında tutan bir hareket cemiyetimizin hayatının her safhasında ve saire.)

Şimdi, umumi olarak hâkimler hakkındaki kanaatinin bu olduğunu biliyorduk. Fakat şu kanunu tatbik edecek olan mahkemelerin iktidarın keyfine ve arzusuna râm olarak iş göreceği iddiası karşısında...

REİS — Hilmi Bey, altı aya kadar olan hapis cezalarının temyiz kabiliyeti olsun mu olmasın mı mevzuu üzerinde.

HİLMİ DURA (Devamla) — Altı aya kadar olan cezaların temyiz edilememesi ve bir teminat merciinin kaldırılması. Esasen umumi efkâr nazarında şaibelenendirilmek istenen mahkemelerimizi bir teminat kademesinden mahrum kılar. Bunu arz etmek istedim.

REİS — Nusret Kirişcioğlu.

MUVAKKAT ENCÜMEN ADINA NUSRET KİRİŞÇİOĞLU (Zonguldak) — Efendim, muhterem arkadaşlarımızın sabırsızlandıklarını görüyorum. Yalnız, şu ciheti arz etmek isterim. Halen mer'i olan maddenin 5 numaralı bendinde böyle bir hüküm vardır.

«Bu kanuna göre toplu olarak kurulan Millî Korunma mahkemelerince hükmolunan 15 güne kadar hapis ve 500 liraya kadar ağır para cezalarına taallûk eden hükümler katî olup temyiz edilemez.» Bu hüküm esasen mevcud olduğuna göre, bunun mevcudiyeti kabul edildikten sonra, bu hususta konuşmanın lüzumsuz olduğu kendiliğinden meydana çıkar. Cezaların artırılması dolayısıyla encümence bu artırma yapılmıştır. Burada toplu mahkemelere yalnız bu salâhiyeti vermek, maznunların lehine katî bir teminattır şüphesiz. Toplu mahkeme ile tek hâkimli mahkeme arasında bir teminat farkı gözetildiği, kanunun daha mühim suçların mahkemesini bu toplu mahkemeye vermesinden tabii olarak çıkar. Bu itibarla mevcut bir hükmün ceza miktarlarında yapılan değişiklik sebebi ile değiştirmek, umumi esaslar zaviyesinden tetkik

etmek mümkün değildir. Bu işin şu esnadaki ruhu bakımından mütalâa edilmesi yerinde olur. Takdir Yüksek Heyetinizindir.

MEHMET ALİ SEBÜK (İzmir) — Bir sual. REİS — Teveih buyurun.

MEHMET ALİ SEBÜK (İzmir) — Yazılı emir yolu açık mıdır?

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Zonguldak) — Hayır.

MEHMET ALİ SEBÜK (İzmir) — Hayır diyorlar.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Evet.

REİS — Nusret Kirişcioğlu şahsan konuşuyor. Encümen kabul ediyor.

BEHZAT BİLGİN (İzmir) — Nusret Kirişcioğlu arkadaşımızın sözleri üzerine söz almış bulunuyorum. Arkadaşımız diyor ki: Zaten 15 güne kadar olan mahkûmiyette bu temyiz teminatının ortadan kalkması mevcuttur. Bunu, bir esbabı mucibe olarak kabul etmemek icabeder. Yani Millî Korunma Kanununu biz esasen mükemmel ve nümunelik bir kanun olarak kabul etmiş değiliz. Ahval ve zaruret dolayısıyla bu kanunun bâzı maddelerinin tadili zarureti hâsıl olmuştur. Bendeniz muhterem Meclisin bu temyiz kapısını kapaması mânasını ihtiva eden maddeyi reddedeceğine eminim, böyle bir maddenin lâyhaya gmiriş olması şayanı teessürdür. Çünkü şu mânayı ihtiva ediyor: Bir vatandaş hiçbir suretle iddia edilemez ki, toplu millî korunma mahkemesi olursa hataya düşmeyecektir. Böyle bir iddia olamaz. Altı aydan yukarı mahkûmiyetlerde, bu karar, toplu mahkmeden çıkmış olsa dahi, Temyize müracaat hakkını kabul ediyor. Vatandaş altı aydan az bir mahkûmiyet giymiş olursa temyiz ettiremiyor. Altı aydan bir gün fazlaya mahkûm olursa o zaman teraziye aşmış telâkki olunuyor ve Temyize müracaat hakkı tanılıyor, aksi takdirde, yani ceza altı aydan az ise, kararda 15 - 20 günlük hata dahi olsa, çekmek zihniyetini ifade ediyor ki, bu itibarla bu madde, reddi lâzımgelen bir madde dir.

REİS — Tadil tekliflerini okutuyorum:

Yüksek Reisliğe

Şifahen arz ettiğim sebeplerle 68 nci maddenin V nci bendinin tayyını teklif ederim.

İzmir

İlhan Sipahioğlu

Yüksek Reisliğe

68 nci maddenin V nci fıkrasının tayyını arz ve teklif ederiz.

Bursa

Bursa

Hulûsi Köymen

Müfit Erkuyumcu

Başkanlığa

Arz ettiğim şifahi sebeplere mebni 69 ncu maddenin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Kırşehir Mebusu
Tahir Taşer

REİS — Hepsi aynı mahiyettedir. Bu takrirleri nazarı dikkatlerinize arz ediyorum. Dikkate alanlar lütfen işaret versinler... Almyanlar... Takrirler nazarı dikkate alınmıştır efendim.

Encümen iltihak ediyor mu?

ENCÜMEN A. ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — İltihak ediyoruz, efendim.

REİS — Bent maddeden çıkarılmıştır, efendim.

Şimdi 69 ncu maddeyi okuyoruz. İzin verirseniz bu maddenin I ve II nci bentlerini birlikte müzakere edelim. (Muvafık sesleri)

Madde 69, — I - Bu kanun hükümleri dairesinde ittihaz edilecek karar ve muameleler hakkında kaza mercilerinden tehiri icra ve tedbiri ihtiyati kararları verilemez.

II - Bu kanunun tatbikatına mütaallik olarak kullanılan her türlü evrak veya hükümetçe istihlâki tahdidolunan maddelere mütaallik karne veya vesikalar, resmî evrak ve vesikalardan madudolup bunlar üzerinde işlenecek sahtekârlık cürümleri hakkında Türk Ceza Kanununun resmî evrak üzerinde işlenen sahtekârlık cürümlerine mütaallik hükümleri tatbik olunur.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. EKREM ANIT (Samsun) — Muhterem arkadaşlarım, yüksek onayınıza arz edilmiş bulunan 69 ncu maddenin 2 nci bendinde «Bu kanunun tatbikatına mütaallik olarak kullanılan her türlü evrak veya hükümetçe istihlâki tahdidolunan maddelere mütaallik karne ve ya vesikalar, resmî evrak ve vesikalardan madudolup bunlar üzerinde işlenecek sahtekârlık cürümleri hakkında Türk Ceza Kanununun resmî evrak üzerinde işlenen sahtekârlık cürümlerine mütaallik hükümleri tatbik olunur» diye yazılıdır.

Arkadaşlar, halen mer'i bulunan Milli Korunma Kanununun 69 ncu maddesinin 2 nei fıkrasında buna mütedair hüküm de mevcut bulunduğu halde Yargıtayın Tevhidi İçtihat Genel Kurulunun 2 . VII . 1947 tarih, esas 6 ve 19 sayılı kararı : Faturalarda yapılan sahteciliğin resmî evraklarda yapılan sahtecilik suçu teşkil etmiyeceğine mütedairdir. Binaenaleyh tasvip buyurulursa bu birinci maddenin ikinci fıkrasında «bu kanunun tatbikatına mütaallik olarak kullanılan her türlü evrak veya hükümetçe tevzi olunan maddelere mütaallik karne, vesika veya faturalar» demek suretiyle bu boşluğu doldurmuş olacağız.

REİS — İkinci fıkranın 4 neü satırında (veya vesikalar..) dan sonra (ve faturalar) kelimesinin ilâvesi suretiyle maddenin bu iki fıkrasını müzakere ediyoruz.

Buyurun Kemal Yörükoğlu.

KEMAL YÖRÜKOĞLU (Van) Vazgeçtim.

REİS — Hilmi Dura...

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Arkadaşlar, encümenin son teklifi doğru. Fakat fatura kelimesinin konulacağı yerdeki isabetsizliğe işaret etmek ve dikkatinize arz etmek lâzımdır.

(... veya hükümetçe istihlâki tahdidolunan maddelere mütaallik karne veya vesika ve faturalar..) deniliyor. Bundan, hükümetçe istihlâki tahdidolunan maddelere mütaallik faturalar mânası çıkabilir. Buna lüzum yok. Şu şekilde ifade etmekle maddeyi daha sâlim bir şekle sokmuş oluruz :

(II - Bu kanunun tatbikatına mütaallik olarak kullanılan fatura ve her türlü evrak veya hükümetçe istihlâki..)

Bendeniz bu şekilde bir takrir hazırladım, Riyasete takdim ediyorum.

REİS — Birinci ve ikinci bentlere ait tadil tekliflerini okuyacağız efendim.

Yüksek Reisliğe

Şifahen izah eylediğim sebeplerle 69 ncu maddenin II nei bendinin ikinci satırındaki (kullanılan) kelimesinden sonra (fatura ve) kelimelerinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Kastamonu

Hilmi Dura

REİS — Encümen?...

ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — İştirak ediyoruz.

REİS — Bu, tadil teklifini reylerinize arz ediyorum, encümen iştirak ediyor, teklifi dikkate alanlar lütfen işaret versinler... Etmeyenler... Tadil teklifi dikkate alınmış, encümen fiilhal iştirak etmiştir...

Yeni şekli ile okuyoruz.

Madde 69. — 1 - Bu kanun hükümleri dairesinde ittihaz edilecek karar ve muameleler hakkında kaza mercilerinden tehiri iera ve tedbiri ihtiyati kararları verilemez.

II - Bu kanunun tatbikatına mütaallik olarak kullanılan fatura ve her türlü evrak veya hükümetçe istihlâki tahdidolunan maddelere mütaallik karne veya vesikalar, resmî evrak ve vesikalardan madudolup bunlar üzerinde işlenecek sahtekârlık cürümleri hakkında Türk Ceza Kanununun resmî evrak üzerinde işlenen sahtekârlık cürümlerine mütaallik hükümleri tatbik olunur.

REİS — 1 nei bentleri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

III - Bu kanunda yazılı suçlarla irtikâp, rüşvet alıp vermek, ihtilâs, zimmete para geçirmek, gerek doğrudan doğruya ve gerekse memuriyet vazifesini suiistimal suretiyle kaçakçılık, resmen vukubulan alım ve satımlara fesat karıştırmak, devlet hariciyesine ait gizli evrakı veya şifreleri ifşa veya ifşaya sebebiyet vermek suçlarıyla 4237 sayılı Kanunda yazılı suçları salâhiyetli merciler tarafından haber alınmadan evvel müsbit delilleriyle birlikte bu mercilere haber veren veya bu suçları fiilen meydana çıkaran kimselere aşağıda yazılı esaslar dairesinde ikramiye verilir.

Muhbire ikramiye verebilmek için ihbarın, suç delillerinin elde edilmesine imkân verecek surette ve vaktinde yapılmış olması şarttır. Verilecek ikramiye, ihbarın mevzuuna dâhil suçlardan dolayı hükmedilen para cezasıyla müsadere olunan malların satış kıymetinin % 25 ini tecavüz edemez. İkramiye para cezasının tahsilinden ve müsadere olunan malların satışından sonra verilir.

Suçun meydana çıkarılmasında büyük gayretleri sebkettiği tahkikatla sabit olan memurlar da yukarıki fıkrada yazılı ikramiyeden istifade ettirilir.

İhbarın mahiyeti hakkında suç teşkil etmedikçe muhbirin hüviyeti rızası olmadıkça açıklanmaz.

Muhbire ve memurlara verilecek ikramiyenin nispeti mahkemece re'sen takdir ve hükümlenir.

İkramiyeden istifade etmek yahut kendilerine veya başkalarına haksız sair menfaatler temin eylemek kasdiyle suçsuz olduklarını bildikleri kimseler hakkında suç tasni ve ihbar edenler veya bu maksatlarla şantaj yapanlar hakkında kanunen muayyen cezalar üç misli olarak hükümlenir ve bu kabül suçların muhakemeleri de 67 nci maddeye göre kurulan veya salâhiyetli kılma mahkemelerce görülür.

NURİ SERTOĞLU (Sinob) — Muhterem arkadaşlar; kanun teklifinin son maddesinin son fıkrasına gelmiş bulunuyoruz. Fakat bununla beraber kanunun hemen hemen bütün ağırlığını teşkil eden maddelerden birisi üzerindeyiz. Bu maddede, ihtikârla mücadele konusunda vazifeli memurlara, müstahdemlere ikramiye verilmesi suretiyle onları vazifelerinde daha çok hassasiyete ve dikkatli olmaya teşvik etmek hususunda bir tedbir olabilir. Ama bütün vatandaşları ilgilendiren ve bu hizmete sevk için konulmuş olan bir hüküm daha var ki, o da, ihtikârı ihbar edecek olan, delilleriyle ispata âmâde vaziyette bulunan muhbire de aynı şekilde ikramiye verileceği hükmüdür. İşte bendeniz bu hükmün yerinde olmadığını, muhbir için de kanunun son fıkrasında cezai müeyyideler konulmuş olmasına rağmen bu hükmün sakatlığını huzurunuzda arza çalışacağım.

Arkadaşlar; takdir buyrulur ki; bir satışta tacirin ihtikâr yapıp yapmadığı keyfiyeti bâzi tetkiklere ve bilgilere muhtaç bir keyfiyettir. Herkes her satılan malın fiyatında satıcının ihtikâr yapıp yapmadığını ilk nazarda tesbit ve tâyin edemez. Bundan evvelki Millî Korunma Kanununun tatbikatında, bu vazife ve salâhiyet, munhasıran millî korunma kontrollerine veya millî korunma kontrolörü sıfat ve yetkisini haiz devlet memurlarına, belediye zabıtasına verilmiş bulunuyordu. Devletin memuru var, kontrolörü var, belediyenin zabıtası var, teşkilâtı var. Bunlar kâfi gelmediği ahvalde bu kontrol teşkilâtının adedlerinin artırılması ve kontrolün semt semt, yer yer teksif edilmesi imkânları mevcut iken, bir de vatandaşı böyle cazip

kılacak hükümlerle muhbirliğe teşvik etmenin, ne hukuk ve ne de medeni usul ve kaidelerle kabili telif bir sistem olabileceğine inanmak pek kolay bir şey değildir.

Şimdi arkadaşlar, burada mütalâa edeceğimiz bir iki nokta, tatbikatın bize getireceği neticeler olmak lâzımgelir. Kanunun ceza müeyyidelerinde, 57 nci maddenin muhtelif bentlerinde, 25 bin, 30 bin liraya kadar para cezası hükmetmiş bulunuyorsunuz. Muhbir bu para cezasının dörtte birine kadar alacaktır. 7 500 - 6 000 küsur lira, sadece para cezasından hissesini alacaktır. Bundan başka o ticarethanede müsadere edilen, ki bazan hükümlenmiş cezanın birkaç mislini dahi aşan ve aşması mümkün ve muhtemel bulunan, emtiadan mahkemenin takdiriyle yüzde 25 nispetinde muhbirlik hakkı olacaktır.

Sayın arkadaşlarım bu derece cazip kılınan bir hâdise karşısında piyasanın alacağı durumu bilhassa düşünmek lâzımgelir.

Muhterem arkadaşlarım; birtakım işsiz, geçim darlığı çeken zümreler için geniş bir istismar sahası açıyoruz. Bundan sonra muhbirliği meslek haline getirecek bir sınıf türerse, bunun cemiyet hayatımız için neye mal olacağını takdir edersiniz. Yine ikide bir dükkân dükkân, mağaza mağaza dolaşıp «sen şu maldan ihtikâr yaptın, değil mi? Ben gidiyorum adliyeye» diyenlerin çoğalacağını da tahmin etmek güç değildir. Eğer, tacir vatandaş, hakikaten % 18 almış, hakkını tecavüz etmişse, ne yapıp yapıp o muhbiri tatmin etmek, susturmak, memnun edip dükkânından savmak yoluna gitmeye teşebbüs ederse, acaba bu kanundan beklediğimiz gayeye vâsıl olabilir miyiz? Veyahut muhbirin bu ihbarı ile mahkemeye gitmektense, mahkemeye gidip yüzde yüz beraet edeceğini bildiği halde, avukat tutup, mahkeme koridorlarında vakit geçirmemek, başına bir gaile açmamak, bu kadar sert hükümler karşısında kalmamak için birkaç yüz lirayı feda ederek muhbire, bir daha görünme demiyeceğini kim temin eder arkadaşlar?

Biz bu maddede yer alan hükümle, memlekette, bir zümrenin menfaatini diğer bir zümreye karşı istismar edecek üçüncü bir zümrenin doğmasına meydan vereceğiz. Devlet hiçbir zaman hasis, menafatçı bir zümrenin mesaisine ve yardımcılığına muhtaç görülmemelidir. Arkadaşlar hükümet, elinde teşkilâtı olan, zabı-

tası olan ve mumuru olan bir mekanizmadır. Suçlulardan haklı olarak alınan nakdî cezalarla ve yine tüccardan alınacak para cezaları ile ve yine tüccarın malından paraya tahvil edilerek alınacak miktarlardan tahassul edecek karşılıklarla bu memlekette gayeyi tahakkuk ettirecek bir varlık teşkil edilebilir. Buralardan elde edilecek paralar bu mücadeleye tahsis edilirse, namuslu insanlardan, memurlardan, bu işin tekniğine vâkıf kimselerden mürekkep ciddî bir mekanizma kurar ve işler bir hale getirebilirse herhalde on muhbirin getireceği faydadan daha çok fayda ve daha iyi netice istihsal edilmiş ve bizi gayemize daha çok yaklaştırmış olur.

Sonra arkadaşlarım muhbir bir maddenin satışındaki ihtikârî ihbar edecektir. Bir maddenin satışında ihtikâr olup olmadığını bilmek için evvelâ o maddenin maliyet unsurlarını ve bu maliyet unsurunu terkibeden masrafların bilinmesi lâzımdır. Ve ynie muhbirin o maddeye hükümetin koyacağı kâr haddinin nispetini bilmesi lâzımdır. Maliyet üzerine hangi masrafların ekleneceğini ve kâr haddinin nasıl hesabedileceğini bilmesi lâzımdır. Ben muhbirlerin bir an için alelîtlak kasdı mâhususla hareket edeceğini tasavvur etmiyorum. Böyle hareket edecekler bulunabilir. Fakat farz ediniz ki, muhbir iyi niyetlidir. Hakikaten ihtikâr yapıldığı, kanaati ve düşüncesi ile mahkemeye, müddeiumumiliğe müracaat ettiğini bir an için kabul edelim. Fakat görüşünde isabet olmasa,

hata etmiş olsa, kâr haddinin tatbikatını, maliyet unsurlarını bilmemesi neticesinde lüzumsuz yere o vatandaş mahkemeye sevk etmiş olacağız, bu suretle hem o vatandaş günlerce yorup işgal etmiş olacağız, hem de mahkemeye lüzumsuz yere günlerce oyalayıcı bir iş getirmiş olacağız.

Bunun için sayın arkadaşlarım; cezai müeyyidelerin bu kadar ağır ve muhbir hakkının bu derecede cazip bulunduğu bu hükümlerle bir muhbir zümresi, bir muhbirlik grubu, yani istirmarcı bir zümre, huzursuzluk verici bir grubu durup dururken yaratmıyalım. Bu iş bir hükümet işidir. Devlet işi değildir. Hükümet, kendi kadrosunu tevsi etmek suretiyle yapacağı takviyelerle bu vazifeyi yapsın, ve bu memurları, iyi çalışanlarına, dürüst çalışanlarına bir ikramiye ile ve müsadere edilen mallardan münasip göreceği miktarları çıkarmak suretiyle taltif etsin. Ama muhbir diye bir zümreyi ortaya koymıyalım, çünkü medeni bir usul, hukuki bir sistem değildir arkadaşlar.

Bu mâruzatımı bir takrirle Yüksek Riyasete arz ediyorum. Lûtfeder, kabul ederseniz çok isabetli bir karar olmuş olacaktır.

REİS — 69 neu madde hakkında daha söz alanlar da var.

Vaktin gecikmesine binaen 6 Haziran Çarşamba günü 15 de toplanmak üzere İnikada son veriyorum.

Kapanma saati : 19,05

Afyon Karahisar Mebusu Kemal Özçoban ve 40 arkadaşının Millî Korunma Kanununun 57 nci maddesinin I numaralı bendinin sonuna «yukardaki fiiller memleketin iktisadi bünyesini sarsacak derecede ağır olduğu takdirde suçluya ölüm cezası verilir» fıkrasının eklenmesine dair takririne ikinci defa verilen reylerin neticesi

(Takrir kabul edilmemiştir)

Âza adedi	: 541
Rey verenler	: 323
Kabul edenler	: 114
Reddedenler	: 205
Müstenkifler	: 4
Reye iştirak etmeyenler	: 205
Münhal mebusluklar	: 13

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Sıtkı Koraltan

Gazi Yiğitbaşı

ANKARA

Ömer Bilen

ANTALYA

Kenan Akmanlar

AYDIN

Necati Çelim

A. Baki Ökdem

BALIKESİR

Vacid Asena

Ahmet Karagür

Muharrem Tunçay

BİLECİK

Şevki Hasırcı

Talât Oran

BOLU

Selâhattin Baysal

Ahmet Hatı

Lâtîfi Oğultürk

BURDUR

Hüseyin Çimen

Mehmet Özbey

ÇANAKKALE

Nureddin Fuad Alp-

kartal

ÇANKIRI

Kenan Çıgman

Tahsin Uygur

ÇORUM

Sedat Baran

Ali Rıza Kılıçkale

Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Ali Çobanoğlu

Ali Rıza Karaca

Osman Ongan

Refet Tavashoğlu

DIYARBAKIR

Fikri Arıç

Halil Turgut

Mehmed Hüsrev Ünal

ERZİNCAN

Mustafa Rahmi Sanalan

Veysel Varol

ERZURUM

Şevki Erker

Hasan Numanoğlu

ESKİŞEHİR

Abidin Potuoğlu

GAZİANTEP

Abdülkadir Atik

Samih İnal

Süleyman Kuranel

GİRESUN

Tahsin İnanc

GÜMÜŞANE

Sabri Özcan San

Halis Tokdemir

HAKKARİ

Übeydullah Seven

İÇEL

Rüştü Çetin

Yakup Çukurova

Hüseyin Fırat

İbrahim Gürgen

Hidayet Sinanoğlu

Mehmet Mutlugil

İSTANBUL

Seyfi Gögen

Ziya Köktürk

Naci Kurt

Ahmet Topcu

Tahsin Yazıcı

İZMİR

Pertev Arat

Muzaffer Balaban

Behzat Bilgin

Necdet İncekara

Osman Kapani

Halûk Ökeren

Nuriye Pınar

Mehmet Ali Sebük

İlhan Sipahioğlu

Abidin Tekön

KASTAMONU

Salim Esen

Muzaffer Kuşakçioğlu

KAYSERİ

Emin Develioğlu

Kâmil Gündes

KOCAELİ

Selâmi Dinçer

Sefer Göksel

Nüzhet Unat

Sadettin Yalım

KONYA

Mustafa Bağrıaçık

Tevfik Fikret Baran

Muhittin Güzelkılınç

Ahmet Koyuncu

Tarık Kozbek

Himmet Ölçmen

KÜTAHYA

Ahmet Kavuncu

MANİSA

Hayri Büke

Adnan Karaosmanoğlu

Sudi Mihçioğlu

MARDİN

Etem Aybar

MUĞLA

Nâtik Poyrazoğlu

MUŞ

Gıyasettin Emre

NİĞDE

Ali Ulvi Arıkan

ORDU

Fazıl Erim

Sabri İşbakan

Selâhattin Orhon

SAMSUN

Salim Çonoğlu

Abdullah Eker

Ömer Güriş

Tevfik İleri

SEYHAN

Mustafa Akçalı

Zahit Akdağ

Lûtfi Sezgin
Sinan Tekelioğlu
İsmet Uslu
SİVAS
Bahattin Örnekol
M. Nurettin Turgay
Memduh Turhan

TEKİRDAĞ
Zeki Erataman
Fethi Mahramlı
TOKAD
Yusuf Ulusoy
TRABZON
Pertev Sanaç

URFA
Celâl Öncel
Aziz Özbay
UŞAK
Yusuf Aysal
Orhan Dengiz
Hâcim Yılmaz

YOZGAD
Talât Alpay
Ömer Lûtfi Erzurum-
luoğlu
Hâşim Tathioğlu
ZONGULDAK
Avni Yurdabayrak

[Reddedenler]

AFYON KARAHİSAR

Arif Demirer
Osman Talu
Hüseyin Tiryakioğlu
Murad Âli Ülgen
AĞRI

Halis Öztürk
AMASYA

Kemal Eren
Hâmit Koray
Mustafa Zeren
ANKARA

Âtîf Benderlioğlu
Hamdi Bulgurlu
Ramiz Eren

Muzaffer Ergüder
Muhlis Ete
Mümtaz Faik Fenik

Fuad Seyhun
Mümtaz Tarhan
Hâzım Türegün

Fuad Zincirkıran
ANTALYA

Asım Okur
Ahmet Tekelioğlu
AYDIN

Namık Gedik
BALIKESİR

Mekki Said Esen
Enver Güreli
Halil İmre
M. Halûk Timurtaş

Sırrı Yırcalı
BİLECİK

Yümnü Üresin
BİNGÖL

Necati Aras
Sait Göker

BİTLİS
Nusrettin Barut

BOLU

Fahri Belen
Mithat Dayioğlu

BURDUR

Fethi Çelikbaş
Behçet Kayaalp

BURSA

Raif Aybar
Sabahattin Çıracıoğlu

Selim Ragıp Emeç
Müfit Erkuyumeu
Sadettin Karacabey

Hulûsi Köymen
Halûk Şaman
Kenan Yılmaz

Ali Ferruh Yücel
ÇANAKKALE

Bedi Enüstün
Emin Kalafat
Safaeddin Karanakaç

İhsan Karasioğlu
ÇORUH

Mecit Bumin
Muzaffer Önal

ÇORUM

M. Kemal Biberioğlu
Şevki Gürses

DENİZLİ

A. Hamdi Sancar
DIYARBAKIR

Yusuf Azizioğlu
Mustafa Ekinci
Ragıp Karaosmanoğlu

EDİRNE

Hâsan Maksudoğlu
Rükneddin Nasuhioğlu
Kemal Yaşınkılıç

ELÂZİĞ

Hüsnü Göktuğ
Selâhattin Toker

ERZİNCAN

Hüsnü Çanakçı
Sadık Perinçek

ERZURUM

Hâmid Şevket İnce
Cemil Önder

Rıza Topcuoğlu
Esat Tuncel

ESKİŞEHİR

İsmail Sayın
Hierî Sezen

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
İhsan Daî

GİRESUN

Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk

Abdullah İzmen
Doğan Köymen

Mazhar Şener
Adnan Tüfekcioğlu

HATAY

Ali Muhsin Bereketioğlu
Şekip İnal

A. Mithat Kuseyrioğlu
İSPARTA

İrfan Aksu
Said Bilgiç

İSTANBUL

Necmi Ateş
Nazim Bezmen
Faruk Nafiz Çamlıbel

Hâdi Hüsman
Lûtfi Kırdar

Nadir Nadi
Mükerrem Sarol

Nizamettin Âli Sav
Hanri Soriano

Zakar Tarver
Celâl Türkgeldi

İZMİR

Cihad Baban
Muammer Çavuşoğlu

Rauf Onursal

KARS

Fevzi Aktaş
Remzi Çakır

Hasan Erdoğan
Turgut Göle

Kemal Güven
Mehmet Hazer

İbrahim Us
Rıza Yalçın

Ali Yeniaras
KASTAMONU

Süleyman Çağlar
Hilmi Dura

Ali Muzaffer Tanöver
KAYSERİ

Fikri Apaydın
Ömer Mart

KIRKLARELİ

Şefik Bakay
KİRŞEHİR

Osman Alişiroğlu
Tahir Taşer

KOCAELİ

Nüzhet Akın
Ekrem Alican

KONYA

Abdürrahman Fahri A-
ğaoğlu

Sıtkı Salim Burçak
Abdi Çilingir

Ziyad Ebüzziya
Muammer Obuz

Sabahattin Sönmez
KÜTAHYA

Ali Galib Bubik
İhsan Şerif Özgen

MALATYA

Esat Doğan
Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Mehmet Kartal
Kâmil Kırıkoğlu
Abdullah Köroğlu
Nuri Ocakcioğlu
Mehmet Fahri Oral
Hilmi Özbay
Mehmet Zeki Tulunay
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin

MANİSA

Samet Ağaoglu
Hikmet Bayur
Fevzi Lûtfi Karaos-
manoğlu
Nafiz Körez
Muzaffer Kurbanoglu

MARAŞ

Remzi Öksüz
Mazhar Özsoy

MARDİN

Bahaettin Erdem

MUĞLA

Turhan Akarca

Zeyyat Mandalinci
Nuri Özsan

NİĞDE

Sadettin Ertur
Hüseyin Avni Göktürk
Ahmed Nuri Kadioğlu
Zihni Üner

ORDU

Refet Aksoy
Feyzi Boztepe
Fazlı Ertekin

RİZE

Hüseyin Agun
İzzet Akçal
Mehmet Fahri Mete
Ahmet Morgil

SAMSUN

Ekrem Anıt
Muhittin Özkefeli
Hamdi Tekay
Ferid Tüzel
Şükrü Uluçay
Hâdi Uzer

SEYHAN

Ahmet Kınık
Cavid Oral
Salim Serçe

Ahmet Topaloğlu
Mehmet Ünalı

SİİRD

Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Şerafettin Ayhan
M. Vehbi Dayıbaş
Nuri Sertoğlu

Muhit Tümerkan

SİVAS

Hüseyin Çitil
Ercüment Damalı
Abdurrahman Doğruyol

Şevki Ecevit

Etem Erdiç

Nurettin Ertürk

Hüseyin Yüksel

TEKİRDAĞ

İsmail Hakkı Akyüz

Samim Yücedere

TOKAD

İhsan Baç
Selâhattin Gülüt
Ahmet Gürkan
Hasan Kangal
Ömer Sunar
Mehmet Şahin

TRABZON

Halit Ağanoglu
Sabri Dilek
Selâhattin Karayavuz
İsmail Şener
Osman Turan

TUNCELİ

Fethi Ülkü

URFA

Feridun Ergin
Saim Önhon
Muzaffer Timur

VAN

Muslih Görentaş
Kemal Yörükoğlu

YOZGAD

Danyal Akbel
Numan Kurban

ZONGULDAK

Sebati Ataman
Hüseyin Balık
Suat Başol
Hakkı Hilâleci
Cemal Kıpçak
Nusret Kirişcioğlu
Edibe Sayar

[Müstenkifler]

AMASYA

Faruk Çöl

ANTALYA

Burhanettin Onat

AYDIN

Nihat İyriboz

BALIKESİR

Mücteba İştin

[Reye iştirak etmiyenler]

AFYON KARAHİSAR

Rıza Çerçel
Kemal Özçoban

AĞRI

Kasım Küfrevi (İ.)
Nimet Sümer

Celâl Yardımcı (V.)

AMASYA

İsmet Olgaç

ANKARA

Muhlis Bayramoğlu
Dağistan Binerbay
Osman Şevki Çiçekdağ
Abdullah Gedikoğlu
Zafer Gökçer

Necmi İnanç
Seyfi Kurtbek
Talât Vasfi Öz
Âliye Temuçin

ANTALYA

Fatin Dalaman
Enver Karan
Attilâ Konuk
Ahmet Tokuş (İ.)

AYDIN

Nail Geveci
Etem Menderes (V.)
Zühtü Uray
Cevat Ülkü

BALIKESİR

Esat Budakoğlu (V.)
Arif Kalıpsızoğlu
Ahmet Kocacıoğlu
(İ. Â.)

Yahya Pelvan

Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

İsmail Selçuk Çalıroğlu

BİNGÖL

Ekrem Yıldız

BİTLİS

Selâhattin İnan (İ.)

BOLU

Reşat Akşemsettinoğlu

Sabri Çonkar
İhsan Gülez

BURSA

Muhlis Erdener
Agâh Erozan (Rs. V.)
İbrahim Öktem
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE

Servet Sezgin
Nuri Togay
Fatin Rüştü Zorlu

ÇANKIRI

Tahir Akman
İbrahim Aydın

Celâl Boynuk
Asım Emrem

ÇORUH

Hilmi Çeltikçioğlu
Yaşar Gümüşel

ÇORUM

Yakup Gürsel
Baha Koldaş
Cevat Köstekçi
Hüseyin Ortakçıoğlu

DENİZLİ

Baha Akşit
Mustafa Gülcügil
İsmail Hadımhoğlu
Mehmet Karasan

DIYARBAKIR

İhsan Hamid Tiğrel

EDİRNE

Mehmet Enginün
Cemal Köprülü
Sabahattin Parsöy

ELÂZİĞ

Suphi Ergene
Ömer Faruk Sanaç
Mehmet Şevki Yazman

ERZİNCAN

Tevfik Şenocak

ERZURUM

İshak Avni Akdağ
Rıfık Salim Burçak
Zeki Çavuşoğlu
Bahadır Dülger
Sabri Erduman
Abdülkadir Eryurt

ESKİŞEHİR

Muhtar Başkurt
Hasan Polatkan
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Ali Ocak
Cevdet San
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Hıryrettin Erkmen

GÜMÜŞANE

Zeki Başağa
İsmail Hakkı Baykal

Ekrem Ocaklı
Halit Zarbun

HATAY

A. Feyzi Atahan
Abdullah Cilli
Şemsettin Mursaloğlu
Celâl Ramazanoğlu
Şevket Sarıcalı

İÇEL

Refik Koraltan (Rs.)
Aziz Köksal

İSPARTA

Kemal Demiralay
Tahsin Tola
Zühtü Hilmi Velibese

İSTANBUL

Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Ali Fuad Cebesoy
Aleksandros Hacopulos
Fuad Köprülü (V.)
Adnan Menderes (Baş-
vekil)
Emin Onat
Zeki Rıza Sporel
Hamdullah Suphi Tan-
rıöver
Füruzan Tekil
Nazlı Tlabar (İ.)
Fahrettin Ulaş
Nuri Yamut

İZMİR

Abdullah Aker
Mehmet Aldemir (İ. A.)
Nebil sadi Altuğ
Sadık Giz
Arif Güngören
Behçet Uz
Ekrem Hayri Üstün-
dağ (İ.)

KARS

Sırrı Atalay

KASTAMONU

Basri Aktaş
Nâzım Batur
Nazifi Şerif Nabel (İ.)
Ziya Termen

KAYSERİ

Osman Nuri Deniz
İbrahim Kirazoğlu
Servet Hacıpaşaoğlu
Hakkı Kurmel

KIRKLARELİ

M. Ali Ceylân
Fikret Filiz
Hüsnü Yaman

KIRŞEHİR

Ahmet Bilgin
Osman Bölükbaşı
Mehmet Mahmudoğlu

KOCAELİ

Ziya Atıç
Hamdi Başak
Hamza Osman Erkan
Turan Güneş
Kâzım Meriç
Cemal Tüzün

KONYA

Hamdi Ragıp Atademir
Hidayet Aydınır
Remzi Birand
Reyhan Gökmenoğlu
Mekki Keskin
M. Rüştü Özal
Halil Özyörük (İ.)

KÜTAHYA

Ahmet İhsan Gürsoy
Süleyman Süruri Na-
suhöğlu
Osman Özbilen
Nihat Haluk Pepeyi
İsmail Hakkı Veral

MANİSA

Yunus Muammer Ala-
kant
Şemi Ergin (V.)
Melih Koçer
Muhlis Tümay (İ.)

MARAŞ

Abdullah Aytemiz
Ahmet Bozdağ
Ahmet Kadoğlu
Mahmut Karaküçük
Nedim Ökmen (V.)

MARDİN

Abdürrahman Bayar

Abdülkadir Kalav
Cevdet Öztürk
Halim Şatana
Reşit Kemal Timuroğlu

MUĞLA

Yavuz Paşamehmetoğlu
Akif Sarıoğlu

MUŞ

Şemsi Ağaoglu
Şefik Çağlayan

NİĞDE

Cavit Kavurmacıoğlu
Hüseyin Ülkü
Hasan Hayati Ülkün

ORDU

Bekir Baykal
Mehmet Cemil Bengü
(V.)
Memiş Yazıcı

RİZE

Kemal Balta
Osman Kavrakoğlu

SAMSUN

Rami Ozan Gümüşoğlu
Abdullah Keleşoğlu

SEYHAN

Sedat Bari
Enver Batumlu
Nurullah İhsan Tolon

SİİRD

Suat Bedük
Baki Erden (İ.)
Veysi Oran

SİNOB

Server Somuncuoğlu
Haşim Tari

SİVAS

Nuri Demirağ
Kâzım Oskay
Rifat Öçten
Ahmed Özel (V.)

TEKİRDAĞ

Ferid Alpiskender
Necmi Arman

TOKAD

Hulûsi Bozbeyoğlu
Osman Hacıbalıoğlu

TRABZON
Mahmut Goloğlu
Muzaffer Harunođlu
Süleyman Fehmi Ka-
laycıoğlu (İ.)
Emrullah Nutku
Sami Orberk

Mustafa Reşit Tarakçı-
ođlu
TUNCELİ
Arslan Bora
Bahri Turgut Okaygün
URFA
Feridun Ayalp

Mehmet Hatibođlu
Hasan Oral
UŞAK
Hakkı Gedik
VAN
Hilmi Durmaz
Hamit Kartal

YOZGAD
İhsan Aktürel
Mahmut Ataman
Ali Ünlüsoy
ZONGULDAK
Necati Dikçen
Sabih Durah

[Münhal Mebusluklar]

Afyon Karahisar	1	Çoruh	1	İstanbul	1	Kırklareli	1
Ankara	1	Diyarbakır	1	Kastamonu	1	Zonguldak	1
Aydın	1	Eskişehir	1	Kayseri	2		—
Bursa	1						13

